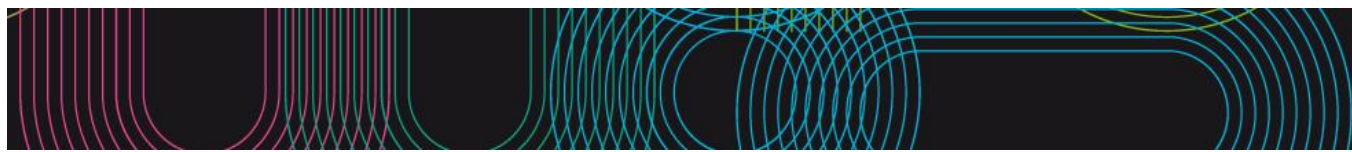

TABLA DE ERROS

Lugar do erro	Descrición
Materia O03G080V01304, apartado 'Contidos da materia'	O apartado contén algún elemento maior que o tamaño vertical de folia (por exemplo unha táboa) polo que tivo que ser redimensionado.

Facultade de Dereito

Información general

1. DATOS DEL CENTRO

Facultade de Dereito, Edificio Xurídico Empresarial
Campus Universitario As Lagoas s/n
32004 - Ourense
Ourense
España

sdefdo@uvigo.es

+34 988 368 700 - +34 988 368 900
+34 988 368 923

Webs www.dereito.uvigo.es - www.derecho.uvigo.es

2. EQUIPO DE GOBIERNO

- **Decano:** Prof. Dr. D. Miguel Ángel Michinel Álvarez
- **Vicedecano de Docencia y Estudiantes:** Prof. Dr. D. Roberto O. Bustillo Bolado Ext. 68819
- **Vicedecana de Asuntos Económicos y Calidad:** Prof.ª Dr.ª Dña. Mónica Siotra Álvarez Ext. 68824
- **Secretaria:** Prof.ª Dr.ª Dña. María Dolores Fernández Fustes Ext. 68843

3. COMISIONES DEL CENTRO

COMISIÓN PERMANENTE

Presidente:

Decano: Prof. Dr. Miguel Ángel Michinel Álvarez

Secretaria:

Secretaria de la Facultad: Prof.ª Dr.ª María Dolores Fernández Fustes

Miembros del equipo decanal

Prof.ª Dr.ª Mónica Siotra Álvarez

Prof. Dr. Roberto Bustillo Bolado

Sector profesorado permanente:

Prof. Dr. Luis Rodríguez Ennes

Prof.ª Dr.ª Marta Fernández Prieto

Prof.ª Dra. Belén Sánchez Ramos

Prof.ª Dr.ª Ana Tobío Rivas

Sector profesorado no permanente:

Prof. Dr. Virxilio Rodríguez Vázquez

Alumnos:

D. Juan Ledo Fernández

D. José Antonio Nóva Fernández

P.A.S:

Dña. Consuelo López Rodríguez

COMISIÓN DE VALIDACIONES

Presidente:

Decano: Prof. Dr. Miguel Ángel Michinel Álvarez

Secretaria: Prof. Dr. Roberto Bustillo Bolado

Profesores:

Prof.ª Dr.ª Marta Fernández Prieto

Alumnos:

D. José Luis Castro Fírvida

Dña. Aida Riobó Fernández

P.A.S:

Dña. Concepción Martínez Martínez

COMISIÓN DE GARANTÍA DA CALIDADE

Presidente:

Decano: Prof. Dr. Miguel Ángel Michinel Álvarez

Secretaria:

Secretaria de la Facultad: Prof.ª Dr.ª Mª Dolores Fernández Fustes

Sector profesorado permanente:

Prof. Dr. Roberto Bustillo Bolado

Prof.ª Dr.ª Ana María Tobio Rivas

Prof.ª Dr.ª Mónica Siota Álvarez

Prof. Dr. Roberto Ignacio Fernández López

Sector profesorado no permanente:

Prof.ª Dr.ª Susana Álvarez González

Alumnos:

Dña. Ana Miriam Rodríguez Rodríguez

D. José Antonio Nóvoa Fernández

P.A.S:

Dña. Concepción Martínez Martínez

Sector Egresados:

D. Marcos Crespo Fernández

Sector Sociedad:

D. Miguel Ángel González Trigas

Sector Calidad:

Dña. Raquel Gandón Chapela (designada por la Unidad Técnica de Calidad)

Sector alumnos postgrado: (Máster DUMA):

Dña. María Orlindes Montes Rocés

COMISIÓN DE GRAO, POSGRAO E MELLORA DAS TITULACIÓNS

Presidente:

Prof. Dr. Miguel Ángel Michinel Álvarez (Decano)

Coordinador del Grado:

Prof. Dr. Virxilio Rodríguez Vázquez

Coordinador del postgrado - DUMA

Prof. Dr. Rafael Fernández Acevedo

Profesores doctores a tiempo completo del Grado o Licenciatura:

Prof.ª Dr.ª Marta Fernández Prieto

Prof.ª Dr.ª Susana Álvarez González

Profesores doctores a tiempo completo del Postgrado - DUMA:

Prof.ª Dr.ª Ana María Tobio Rivas

Prof. Dr. Roberto Ignacio Fernández López

Alumnos:

Dña. María Álvarez Alvar

D. Juan Ledo Fernández

P.A.S:

Dña. Raquel Fernández González

COMISIÓN ACADEMICA DEL MASTER DUMA

Presidente: Prof. Dr. D. Rafael FERNÁNDEZ ACEVEDO

Secretaria: Prof.ª Dr.ª Dña. Susana Álvarez González

Vocales (por orden alfabético):

Prof. Dr. D. Roberto O. BUSTILLO BOLADO

Prof. Dr. D. Roberto I. FERNÁNDEZ LÓPEZ

Profa. Dra. D^a. Inés IGLESIAS CANLE

Profa. Dra. D^a. Ana TOBÍO RIVAS

Grao en Dereito

Materias

Curso 1º

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
003G080V01101	Dereito constitucional I	1C	9
003G080V01102	Dereito romano	1C	6
003G080V01103	Principios de economía	1C	6
003G080V01104	Teoría do dereito	1C	9
003G080V01201	Dereito constitucional II	2C	6
003G080V01202	Fundamentos de contabilidade e finanzas	2C	6
003G080V01203	Historia do dereito	2C	6
003G080V01204	Introdución ao dereito civil e dereito da persoa	2C	6
003G080V01205	Novas Tecnoloxías Aplicadas ao Dereito	2C	6

Curso 2º

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
003G080V01301	Dereito Administrativo I	1C	6
003G080V01302	Dereito civil I. Obrigacións e contratos	1C	6
003G080V01303	Dereito internacional público	1C	9
003G080V01304	Dereito Penal I	1C	9

O03G080V01401	Dereito Civil II. Dereitos Reais	2C	6
O03G080V01402	Dereito financeiro e tributario I	2C	9
O03G080V01403	Dereito Mercantil I	2C	9
O03G080V01404	Dereito Penal II	2C	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito constitucional I				
Materia	Dereito constitucional I			
Código	O03G080V01101			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1º	1C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Gonzalez-Ares Fernandez, Jose Agustin			
Profesorado	Martinez Garcia, Mirian Sarmiento Mendez, Jose Antonio			
Correo-e	ares@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito constitucional I (un dos dous bloques nos que se estrutura a docencia de Dereito constitucional) céntrase basicamente no estudo dos seguintes puntos: teoría da Constitución; constitucionalismo histórico español; principios ordenadores do sistema constitucional; fontes do Dereito; descentralización territorial do poder e estrutura, composición e funcionamento dos órganos constitucionais (Coroa, Cortes Xerais, poder executivo, poder xudicial e Tribunal Constitucional).			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A7	Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A16	Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise	saber saber facer	B1
Capacidade de síntese e análise.	saber saber facer	B1
Capacidade de aprender	saber	B2
Capacidade para aprender.	saber	B2
Capacidade de xestión da información	saber saber facer	B3
Capacidade de xestión da información.	saber saber facer	B3
Capacidade de adaptarse a novas tecnoloxías	Saber estar / ser	B4
Capacidade para adaptarse a novas tecnoloxías.	Saber estar / ser	B4
Capacidade para organizar e planificar	saber facer	B5
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz	saber facer	B6
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo	saber facer	B7
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa	saber facer Saber estar / ser	B8
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer Saber estar / ser	B8
Traballar de forma cooperativa	saber facer	B9
Traballar de forma cooperativa.	saber facer Saber estar / ser	B9
Preocupación pola calidade	Saber estar / ser	B10
Preocupación pola calidade.	Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	Saber estar / ser	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada	saber saber facer	B13
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Coñecer as principais institucións xurídicas do Dereito constitucional	saber	A1
Coñecer as principais institucións xurídicas do Dereito constitucional.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito constitucional como sistema regulador da sociedade civil e do Estado.	saber	A2
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico	saber	A3
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3
Coñecer os principios e valores constitucionais	saber	A4
Coñecer os principios e valores constitucionais.	saber	A4
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade	Saber estar / ser	A5
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	A5
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito constitucional na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	saber	A6
Coñecer as estruturas socio-políticas do ámbito nacional e internacional	saber	A7
Coñecer as estruturas socio-políticas do ámbito nacional e internacional.	saber	A7
Ser quen de argumentar xuridicamente	saber facer	A8
Ser quen de argumentar xuridicamente.	saber saber facer	A8
Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do Dereito e desenvolver dialéctica xurídica	saber saber facer	A9

Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do Dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	saber saber facer	A9
Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico	saber saber facer	A10
Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A10
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	saber facer	A11
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas	saber saber facer	A12
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	saber saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico	saber saber facer	A13
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A13
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos	saber saber facer	A14
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos.	saber saber facer	A14
Ser quen de manexar a oratoria xurídica	saber saber facer	A15
Ser quen de manexar a oratoria xurídica.	saber saber facer	A15
Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao Dereito	saber saber facer	A16
Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao Dereito.	saber saber facer	A16
Ser quen de elaborar normas	saber saber facer	A17
Ser quen de elaborar normas.	saber saber facer	A17
Ser quen de negociar e mediar	saber saber facer Saber estar / ser	A18
Ser quen de negociar e mediar.	saber saber facer Saber estar / ser	A18

Contidos

Tema

1. Dereito constitucional	Orixes e evolución do constitucionalismo. Modelos de Dereito constitucional.
2. Historia do constitucionalismo español e a Constitución española de 1978	Textos constitucionais do século XIX. Constitución de 1931. Constitución de 1978.
3. O sistema constitucional de produción do Dereito	Dereito constitucional e ordenamento xurídico.
4. A Constitución como norma xurídica superior	O valor normativo da Constitución. Principio de xerarquía normativa e Constitución como norma xurídica superior.
5. As garantías da supremacía da Constitución	Concepto. O control de constitucionalidade da lei. A reforma da Constitución.
6. O Tribunal Constitucional	Composición, funcións e competencias.
7. Fontes do Dereito	Tipos de leis. Normas con rango de lei. O Dereito autonómico: o bloque de constitucionalidade.
8. Organización territorial de Estado	A Administración local na Constitución: Municipios e provincias. As comunidades autónomas. Relación entre o Estado e as comunidades autónomas: repartición de competencias.

9. O Dereito da Unión Europea no ordenamento xurídico español O Dereito europeo na Constitución.

10. Teoría do Estado	Definición do concepto de Estado e elementos constitutivos. Estado liberal e Estado democrático. Estado e Constitución: o Estado social e democrático de Dereito.
11. Os poderes do Estado	A división de poderes. Poder lexislativo. Poder executivo. Poder xudicial.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	12	0	12
Estudo de casos/análises de situacións	0	23	23
Traballos de aula	24	0	24
Traballos tutelados	0	23.2	23.2
Sesión maxistral	40	0	40
Titoría en grupo	2.8	0	2.8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	58	60
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	0	30	30
Traballos e proxectos	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise e resolución de exercicios prácticos relacionados coa temática da materia. Realízanse de forma autónoma por parte do alumnado.
Estudo de casos/análises de situacións	Lectura e análise de documentos xurídicos ou casos prácticos reais, coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexione sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas.
Traballos de aula	O alumno realiza traballos prácticos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.
Traballos tutelados	Actividade autónoma do estudante que, de forma individual ou en grupo, elabora un traballo escrito sobre algún tema da materia que o docente considera que debe ser obxecto dun estudo pormenorizado ou sobre algunha lectura indicada previamente por este. Os estudantes adquiriran pericia na busca de información, na redacción de documentos e na lectura e manexo de bibliografía.
Sesión maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesor da materia para recibir asesoramento sobre o desenvolvemento daquelas actividades que o estudante debe realizar de forma autónoma, e para formular as dúbidas que sobre a materia obxecto de estudo se lle poidan formular no proceso de ensino-aprendizaxe.

Atención personalizada	
	Descrición
Traballos tutelados	Mediante as titorías en grupo solucionaranse as dúbidas que o estudo da materia lles poida formular aos estudantes. Os estudantes serán asesorados sobre o procedemento para a resolución de casos prácticos e recomendaránselles lecturas complementarias. Así mesmo, facilitaráselles aos alumnos unha atención personalizada dirixida a titorizar a realización dos traballos que han desenvolver estes, indicándolles as directrices que deben seguir, bibliografía relacionada co asunto obxecto de estudo, forma de presentación, etc.
Titoría en grupo	Mediante as titorías en grupo solucionaranse as dúbidas que o estudo da materia lles poida formular aos estudantes. Os estudantes serán asesorados sobre o procedemento para a resolución de casos prácticos e recomendaránselles lecturas complementarias. Así mesmo, facilitaráselles aos alumnos unha atención personalizada dirixida a titorizar a realización dos traballos que han desenvolver estes, indicándolles as directrices que deben seguir, bibliografía relacionada co asunto obxecto de estudo, forma de presentación, etc.

Avaliación	
	Descrición
	Cualificación

Traballos e proxectos	O estudante presenta, de forma oral ou escrita, o resultado obtido na elaboración dun documento sobre algún dos temas da materia, podendo tratarse tamén do resumo dalgunha lectura de especial interese para a mellora dos coñecementos dos alumnos.	10
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos para resolver. Os alumnos deben responder á actividade suscitada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Proba para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de xeito directo e breve en función dos coñecementos que teñen sobre a materia. A devandita proba realizarase ao final do cuadrimestre.	70
Outros	Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Probas nas que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (desenvolver, argumentar, relacionar, organizar, etc.), creatividade e espírito crítico. A proba realizarase ao final do cuadrimestre. Estudo de casos/análises de situacións. Formulación dunha situación ou problemática xa dada ou que poida darse, partindo dos diferentes factores involucrados, da análise dos antecedentes, condicións, situación, etc. Traballos e proxectos. Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación por escrito).	

Outros comentarios e segunda convocatoria

Os alumnos que non superaran as anteriores probas terán a oportunidade en segunda convocatoria de realizar, xunto co exame de resposta longa, un estudo de casos prácticos.

Os alumnos que non se acollan ao sistema de avaliación continua teñen dereito a realizar un exame final (teórico e práctico), independentemente da súa asistencia a clase.

Bibliografía. Fontes de información

...

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

ÁLVAREZ VÉLEZ, M. I. (coord.): *Manual de Derecho Constitucional*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2008.

LÓPEZ GUERRA, L. y otros: *Derecho Constitucional*, vol. I y II, 9ª ed., Tirant lo Blanch, Valencia, 2003.

PÉREZ ROYO, J.: *Curso de Derecho Constitucional*, Marcial Pons, Madrid, 2007.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

ÁLVAREZ CONDE, E.: *Curso de Derecho Constitucional. Vol. II. Los órganos constitucionales. El Estado autonómico*, 6ª ed. Tecnos, Madrid, 2008.

BALAGUER CASTELLÓN, F. y otros: *Manual de Derecho Constitucional. Vol. I: Constitución y fuentes del Derecho*, 2ª ed., Tecnos, Madrid, 2007.

BLANCO VALDÉS, R. L.: *La Constitución de 1978*, Alianza, Madrid, 2003.

DE VEGA GARCÍA, P.: *La reforma constitucional y la problemática del poder constituyente*, Tecnos, Madrid, 1985.

DÍEZ-PICAZO JIMÉNEZ, L. M.: *Constitucionalismo de la Unión Europea*, Civitas, Madrid, 2002.

ESPÍN TEMPLADO, E.: *La justicia constitucional en el Estado democrático*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2000.

GONZÁLEZ-ARES, J. A.: *Introducción al estudio del constitucionalismo español (1808-1975)*, 4ª ed. (amp. y rev.), Tórculo, Santiago de Compostela, 2003.

- *Las Constituciones de la España contemporánea*, Andavira Editora, Santiago de Compostela, 2010.

JIMÉNEZ ASENSIO, R.: *El constitucionalismo: proceso de formación y fundamentos del Derecho Constitucional*, 3ª ed., Marcial Pons, Madrid, 2005.

LOZANO MIRALLES, J. y SACCOMANNO, A.: *El Tribunal Constitucional. Composición y principios jurídico organizativos (el aspecto funcional)*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2006.

MOLAS, I.: *Derecho Constitucional*, Tecnos, Madrid, 2008.

MOSCA, G.: *Derecho Constitucional*, Marcial Pons, 2006.

OLIVER LEÓN, B.: *Monarquía y Estado constitucional: la institución monárquica en el proceso de consolidación del Estado constitucional*, Tecnos, Madrid, 2002.

SÁNCHEZ FERRIZ, R.: *El Estado constitucional y su sistema de fuentes*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2000.

TRUJILLO FERNÁNDEZ, G.: *Lecciones de Derecho Constitucional Autonómico*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2004.

RECOPIACIONES LEGISLATIVAS

GONZÁLEZ-ARES, J. A.: *Leyes constitucionales españolas (1808-1978)*, Tórculo, Santiago de Compostela, 1999.

GONZÁLEZ ENCINAR, J. J. y otros: *Código de Derecho Constitucional español y de la Unión Europea*, 4ª ed., Ariel, Barcelona, 2002.

RECURSOS EN INTERNET

Boletín Oficial del Estado: <http://www.boe.es>

Defensor del Pueblo: <http://www.defensordelpueblo.es>

Diario Oficial de la Unión Europea: <http://www.europa.eu.int/eur.lex.es>

Congreso de los Diputados: <http://www.congreso.es>

Poder Judicial: <http://www.poderjudicial.es>

Senado: <http://www.senado.es>

Tribunal Constitucional: <http://www.tribunalconstitucional.es>

Xunta de Galicia: <http://www.xunta.es>

Centro de Estudios Políticos y Constitucionales: <http://www.cepc.es>

Asociación de Letrados de Parlamentos: <http://www.aelpa.org>

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito romano				
Materia	Dereito romano			
Código	003G080V01102			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	1C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bravo Bosch, Maria Jose			
Profesorado	Rodriguez Ennes, Luis Suárez Blázquez, Guillermo			
Correo-e	bravobosch@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de apreender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias

Coñecer as principais institucións xurídicas xurdidas do Dereito romano, na súa maior parte.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	saber	A2
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións en Dereito privado, neste caso Dereito privado romano.	saber	A2
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	saber	A6
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico, xa que o dereito integrador é o Dereito romano, orixe do ius.	saber	A3
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade, xa desde o principio do Dereito, posto que xa Roma distinguía entre os cidadáns, latinos ou peregrinos, como distintos suxeitos xurídicos.	saber	A5
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B4
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica, apreciando a súa implantación sen apenas cambios na maioría das súas creacións no Dereito actual.	saber	A6
Ser quen de argumentar xuridicamente.	saber facer	A8
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar, a través dos casos que contén o Digesto.	saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico, coñecendo os seus principios fundamentais.	saber facer	A13
Traballar de forma cooperativa.	saber facer	B9
Capacidade de adaptarse a novas situacións.	Saber estar / ser	B4
Ser quen de manexar a oratoria xurídica e de empregala de forma práctica.	saber facer	A15
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Ser quen de elaborar normas.	saber facer	A17
Ser quen de negociar e mediar.	saber facer Saber estar / ser	A18
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	saber facer Saber estar / ser	B12
Capacidade de síntese e análise.	saber facer Saber estar / ser	B1
Capacidade de aprendizaxe.	Saber estar / ser	B2
Coñecer as principais institucións xurídicas.	saber	A1
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	Saber estar / ser	B12
Capacidade de xestión da información.	saber facer	B3
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais en cada época.	saber	A2
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	Saber estar / ser	B4
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3
Capacidade para organizar e planificar.	Saber estar / ser	B5
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade nos distintos ámbitos normativos.	Saber estar / ser	A4
Resolver problemas de forma efectiva.	saber facer	B6
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual tanto nas estruturas nacionais como internacionais.	saber	A6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Ser quen de utilizar os principios xurídicos para a interpretación dos textos xurídicos históricos, así como a capacitación sobre esas bases de dialéctica xurídica fundamentada nos valores constitucionais.	saber facer	A9
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	Saber estar / ser	B8
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber facer	A11
Traballar de forma colaborativa.	Saber estar / ser	B9
Ser quen de manexar fontes xurídicas, así como de illar a un lado e de relacionar ao outro os distintos sistemas normativos.	saber facer	A12

Preocupación pola calidade.	Saber estar / ser	B10
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos, así como de manexar a oratoria xurídica.	saber facer	A14 A15
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Ser quen de contemplar criticamente as fontes histórico-xurídicas.	saber facer	A13
Comunicarse de maneira efectiva nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	Saber estar / ser	B12
Ser quen de estruturar con cohesión interna unha visión xurídica de temas que así o requiran, obtendo deste xeito un correcto discurso xurídico.	saber facer Saber estar / ser	A10 A13 A15
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13

Contidos

Tema		
(*)I. Introducción histórica y fuentes	(*)TEMA 1. Evolución histórica del Derecho romano. 1. Periodificación histórica. 2. Derecho romano arcaico. 3. La República. 4. El principado. 5. El dominado. 6. Justiniano. TEMA 2. Fuentes del Derecho romano. 1. El Derecho romano primitivo: la ley de las XII tablas. 2. El Derecho en la época republicana: ius civile, ius gentium y ius honorarium. 3. El Derecho clásico durante el principado: la jurisprudencia. 4. El Derecho romano postclásico: Derecho vulgar. 5. El Corpus Iuris Civilis de Justiniano.	

(*)II. Instituciones de Derecho privado romano

- a) Conceptos de Derecho.
- b) El proceso civil romano
- c) Derechos reales

(*)TEMA 1. La persona como sujeto de Derecho. 1. Concepto romano de persona. 2. Nacimiento y extinción de la persona física. 3. Prueba del nacimiento y de la muerte. 4. Capacidad jurídica de obrar. 5. Causas modificativas de la capacidad de obrar. TEMA 2. Los estatus de la persona física (1) 1. Status libertatis: libres y esclavos. 2. Situación jurídica y social del esclavo. 3. Causas de la esclavitud. 4. Modos de extinción de la esclavitud. Manumisiones. TEMA 3. Los estatus de la persona física (2) 1. Status civitatis: Cives romani, latini, peregrini. 2. Adquisición y pérdida de la ciudadanía. 3. Status familiae: el paterfamilias y los sometidos a su poder (patria potestas, manus, mancipium). 4. La capitis deminutio. TEMA 4. Introducción al estudio del proceso romano. 1. De la justicia privada a la administración pública de la justicia. 2. Conceptos previos: proceso y relación procesal, jurisdicción, acción y Derecho subjetivo. 3. Distintos tipos de procesos ordinarios civiles. 4. La administración de la justicia en Roma. TEMA 5. El procedimiento de las legis acciones. 1. Nociones generales. 2. Clases: Legis actio sacramento, Legis actio per iudicis arbitrive postulationem, Legis actio per conditionem, Legis actio per manus iniectionem, Legis actio per pignoris capionem. 3. Valoración de conjunto. TEMA 6. El procedimiento formulario: nociones introductorias. 1. Origen y características del procedimiento formulario. 2. La organización judicial: magistrados, la competencia y los demás límites de la iurisdictio. Jueces. 3. Clases de acciones. 4. Capacidad y legitimación procesal. 5. La representación procesal. 6. Partes auxiliares y pluralidad de partes. TEMA 7. La fase in iure. 1. Actos preparatorios. Editio actionis, In ius vocatio, Vadimonium. 2. La causae cognitio del magistrado y su contenido. 3. Posibles causas de paralización del proceso. 4. Autorización de la fórmula. TEMA 8. La fórmula y la litis contestatio. 1. Estructura y contenido de la fórmula: partes ordinarias y extraordinarias. 2. Fórmulas civiles y pretorias. 3. La litis contestatio y sus efectos. TEMA 9. La fase apud iudicem y la ejecución de la sentencia. 1. Desarrollo y práctica de las pruebas. 2. La sentencia: presupuestos y requisitos; clases, efectos y remedios contra la sentencia. 3. Ejecución de la sentencia: Actio iudicati, ejecución patrimonial, privilegios en la ejecución. TEMA 10. Delimitaciones conceptuales. 1. Las cosas y su clasificación. 2. Terminología y tipos de propiedad romana: Dominium, In bonis habere, propiedad peregrina, propiedad provincial. 3. Limitaciones legales de la propiedad romana. 4. La antítesis entre derechos reales y de obligación. TEMA 11. Adquisición de la propiedad. 1. Clasificación de los modos de adquirir la propiedad. 2. Modos originarios: ocupación, adquisición del tesoro, accesión, especificación, confusio y commixtio, adquisición de frutos, adiudicatio, litis aestimatio. 3. Modos derivativos: Mancipatio, in iure cessio, traditio, usucapio y logi temporis praescriptio. La usucapión justiniana. TEMA 12. Protección procesal del propietario. 1. Acción reivindicatoria. 2. Acción publiciana. 3. Protección de la propiedad provincial y peregrina. 4. Otros recursos procesales. TEMA 13. La posesión. 1. Fundamento de la protección posesoria. 2. Terminología y evolución histórica. 3. La posesión pretoria y los interdictos posesorios. 4. La posesión civil: adquisición y pérdida de la posesión. 5. Desarrollo ulterior de la doctrina de la posesión: la quasi-possessio. TEMA 14. Las servidumbres. 1. Origen y evolución histórica. 2. Principios generales. 3. Tipos de servidumbres. 4. Constitución y extinción. 5. Defensa procesal. TEMA 15. El usufructo. 1. Concepto y origen histórico. 2. Contenido: significado del binomio uti-frui. 3. Responsabilidad del usufructuario: la caución usufructuaria. 4. Sujeto y objeto del usufructo. 5. Constitución y extinción. 6. Defensa procesal. 7. El cuasi-usufructo. 8. El derecho de uso y habitación. 9. Operae servorum.

(*)III.Derecho de obligaciones

(*)TEMA 1. La obligatio. 1. Concepto y evolución histórica de la obligatio. 2. La prestación: clases y caracteres. 3. Clases de obligaciones. 4. Lugar y tiempo del cumplimiento de las obligaciones: la mora. 5. Obligatio y actio: las llamadas obligaciones naturales. 6. Fuentes de las obligaciones: época clásica, sistematización postclásica. TEMA 2. Transmisión y extinción de las obligaciones. 1. Transmisión de las obligaciones. 2. Extinción de las obligaciones. TEMA 3. Los contratos. 1. Nociones generales. 2. Distintas clases de contratos. 3. El principio de la vinculación exclusiva de los sujetos contratantes: estipulaciones a favor y a cargo de terceros. TEMA 4. Contratos reales. 1. Mutuo: concepto y elementos. Efectos: usurae, acciones, el Senadoconsulto Macedoniano, fœnus nauticum. 2. Comodato: concepto, régimen jurídico. 3. Depósito: depositio ordinario, figuras especiales de depósito. TEMA 5. Contrato formales. 1. Contratos verbales: sponsio y stipulatio. Estructura de la stipulatio. Cancelación: la acceptilatio y la stipulatio aquiliana. 2. Contratos literales. TEMA 6. Contratos consensuales. La compraventa. 1. Orígenes. 2. Concepto y elementos: el consentimiento, la merx, el Pretium. 3. Obligaciones del comprador y del vendedor. 4. Acciones. 5. La evicción. 6. La garantía por vicios ocultos. 7. Pactos añadidos a la compraventa. TEMA 7. Contratos consensuales. La sociedad y el mandato. 1. El contrato de sociedad. 2. El contrato de mandato. TEMA 8. Contratos consensuales. El arrendamiento. 1. Concepto y clases. 2. Arrendamiento de cosa. 3. Arrendamiento de obra: la lex Rhodia y las modalidades del seguro de riesgo. 4. La locatio-conductio y las relaciones de trabajo. 5. La responsabilidad de los navieros y hosteleros. TEMA 9. Delitos privados. 1. Delictum y poena: características de las acciones penales. 2. Delitos de hurto: concepto y clases. 3. Delitos de daño: la actio Legis Aquiliae, extensiones pretorias. 4. Delitos de lesiones: la actio iniuriarum. 5. Delitos varios en Derecho pretorio: acciones delictuales in factum, delitos de metus, rescisión de negocios realizados por intimidación, acción de dolo.

(*)IV. Derecho de familia

(*)TEMA 1. La familia. 2. La familia en la concepción de los juristas romanos. 3. Constitución de la familia. 4. Filiación, parentela y afinidad. 5. Régimen económico de la familia: los peculios. 6. Disolución del vínculo familiar. TEMA 2. Matrimonium. 1. Características del matrimonio romano. 2. Matrimonium cum manu y matrimonium sine manu. 3. El matrimonio clásico

(*)V. Derecho hereditario y donaciones

(*)TEMA 1. Nociones básicas introductorias. TEMA 2. Delación de la herencia. TEMA 3. Adquisición y aceptación de la herencia. TEMA 4. Efectos de la adquisición hereditaria. TEMA 5. Sucesión legítima ab intestato. TEMA 6. Sucesión testamentaria. TEMA 7. Contenido del testamento (1): institución del heredero. TEMA 8. Contenido del testamento (2): legados y fideicomiso. TEMA 9. Sucesión legítima contra el testamento.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	24	30	54
Presentacións/exposicións	1	6	7
Sesión maxistral	26	49	75
Outras	0.4	3.6	4
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	9	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación, realización e asistencia ás actividades de carácter práctico.
Presentacións/exposicións	Preparación en pequenos grupos dun tema e exposición oral.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso, no seu caso, de medios audiovisuais dirixida aos estudantes coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.
Presentacións/exposicións	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Avaliación do estudo intensivo de determinados temas. Discusión, participación e elaboración de documentos e conclusións.	Ata 20
Outras	Proba obxectiva que poderá consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas ou nunha proba tipo test.	Ata 70
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos para resolver. Os alumnos deberán dar resposta á actividade formulada aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	Ata 10
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

Segunda convocatoria, un único exame escrito.

Imprescindible superar cun mínimo de cinco o exame, para poder sumar as cualificacións de presentacións ou prácticas.

Os estudantes que acrediten non poder asistir a clase, terán dereito a unha proba obxectiva final, que poderá consistir nunha pregunta longa, varias curtas ou unha proba tipo test, e tamén nalgún caso práctico.

Bibliografía. Fontes de información

Daza Martínez, Jesús, Iniciación al estudio histórico del Derecho Romano, 3ª Universidad Complutense (Madrid, 1997),

Daza Martínez-Rodríguez Ennes, Instituciones de Derecho privado romano, 3ª (Revisada y ampliada) Universidad Complutense (Madrid, 2001),

Antonio Fernández de Buján, derecho privado romano, 2ª ed. Madrid, 2009. IUSTEL,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Principios de economía				
Materia	Principios de economía			
Código	O03G080V01103			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	1C
Idioma	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Molina Abrales, Antonio			
Profesorado	Molina Abrales, Antonio			
Correo-e	molina@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	- A materia adecúase ao perfil profesional e académico ao contribuír á formación básica do alumno no campo da Economía, presente en numerosos aspectos no ámbito do Dereito. Polo tanto, debido ao seu carácter básico, proxéctase en múltiples campos profesionais do Dereito, mais non cabe dúbida de que terá máis repercusión naqueles campos máis próximos á Economía tales como avogacía especializada no ámbito mercantil, financeiro ou laboral, rexistradores da propiedade, notarios, funcionarios do Ministerio de Economía e Facenda, etc. - A materia ten 6 créditos ECTS e posúe carácter obrigatorio. Cúrsase en 1º de Dereito, no 1º cuadrimestre. Inicia o alumno nos aspectos económicos, xa teñan estes natureza microeconómica ou macroeconómica. Ten claramente unha relación de complementariedade con outras materias deste Grao, como por exemplo: Contabilidade, Dereito Mercantil, Dereito financeiro e Tributario e Dereito Laboral.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A7	Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
B1	Capacidade de síntese e análise
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise.	saber saber facer	B1
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer	B8
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer Saber estar / ser	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer Saber estar / ser	B7
Coñecer os principios de funcionamento que rexen nunha economía de mercado e comprender o comportamento dos distintos axentes económicos.	saber	A1
Coñecer os principais problemas económicos, tanto desde un punto de vista macroeconómico como microeconómico.	saber	A7
Coñecer as distintas políticas económicas e os seus efectos sobre os sistema económico.	saber	A8

Ser quen de argumentar economicamente.	saber saber facer Saber estar / ser	A8
Ser quen de identificar os principios e conceptos económicos como ferramenta de traballo para desenvolver unha dialéctica económica.	saber saber facer Saber estar / ser	A15
Ser quen de identificar os problemas económicos e abordar a súa solución a través das políticas axeitadas en cada ocasión.	saber saber facer Saber estar / ser	A11
Ser quen de manexar e analizar a información económica, a partires da cal desenvolver unha capacidade de diagnóstico que permita ao alumno "pensar coma un economista".	saber saber facer Saber estar / ser	A9

Contidos

Tema	
Módulo A: Introducción	1. Os dez principios da economía. 2. Pensar como un economista.
Modulo B: Oferta e demanda I: como funcionan os mercados	3. Oferta e demanda: as forzas do mercado. 4. A elasticidade e as súas aplicacións.
Módulo C: Oferta e demanda II: mercados e benestar	5. Os consumidores, os produtores e a eficiencia do mercado. 6. Aplicación: Os custes da tributación. 7. Fallos de mercado e a intervención do Estado.
Módulo D: A conduta do consumidor, da empresa e a organización da industria	8. A elección do consumidor. 9. Os custes de produción. 10. A empresa nos mercados competitivos. 11. A empresa nos mercados non competitivos.
Módulo E: Os datos macroeconómicos e a economía a longo prazo	12. Medición da renda dun país: o PIB. 13. Medición do custe da vida: o IPC. 14. A produción e o crecemento económico. 15. O desemprego.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	35	52.5	87.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	45	55
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Probas de tipo test	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a coa introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Metodoloxía que lle permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: acadar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Titoría en grupo	Intervención inherente aos procesos de ensinanza-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da cal o alumnado e profesorado interaccionan dun modo ordenado, expoñendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica.

Atención personalizada

Descrición

Titoría en grupo - Titorías individuais:

Estas titorías terán lugar no despacho 5.4 da Facultade de C.C. Empresariais e Turismo. O alumno disporá de 6 horas semanais, previamente fixadas polo profesor nas que poderá facer consultas relacionadas coa materia. O horario das titorías farase público ao comezo do ano académico.

- Titorías vía correo electrónico:

O alumno poderá escribir ao correo electrónico: molina@uvigo.es para consultar dúbidas urxentes.

- Plataforma de docencia TEMA:

O alumno tamén poderá consultar na plataforma TEMA: <http://faitic.uvigo.es>. Nela están dispoñibles os recursos pedagóxicos da materia e tamén se poden facer chegar as dúbidas que se consideren oportunas.

Resolución de problemas e/ou exercicios

- Titorías individuais:

Estas titorías terán lugar no despacho 5.4 da Facultade de C.C. Empresariais e Turismo. O alumno disporá de 6 horas semanais, previamente fixadas polo profesor nas que poderá facer consultas relacionadas coa materia. O horario das titorías farase público ao comezo do ano académico.

- Titorías vía correo electrónico:

O alumno poderá escribir ao correo electrónico: molina@uvigo.es para consultar dúbidas urxentes.

- Plataforma de docencia TEMA:

O alumno tamén poderá consultar na plataforma TEMA: <http://faitic.uvigo.es>. Nela están dispoñibles os recursos pedagóxicos da materia e tamén se poden facer chegar as dúbidas que se consideren oportunas.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exame escrito: haberá un exame parcial liberatorio de contido tanto teórico como práctico da 60 primeira metade da materia (módulos A, B, e C) na semana 9-10 e un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames. Os alumnos que superen o exame parcial só terán que examinarse no exame final da segunda parte do programa (módulos D e E). Os alumnos que non superen o exame parcial terán que examinarse de toda a materia no exame final.	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades relacionadas coas prácticas. Poderán consistir en entrega de exercicios resoltos, 40 exposición de exercicios no encerado, controis periódicos, traballos, etc.	
Outros	Asistencia ás clases teóricas, clases prácticas e titorías de grupo. O alumno deberá asistir polo menos ao 80% das clases teóricas e ao 80% do resto das actividades.	Ata o 10

Outros comentarios e segunda convocatoria

Na 1ª convocatoria, a nota final da materia constará de dous bloques. Por un lado, un exame escrito que valerá ata un 60% da nota (6 puntos) e doutra banda, a avaliación continua que pesará ata un 40% na nota final (4 puntos). Exame escrito (Ata 6 puntos): haberá 1 exame parcial liberatorio de contido tanto teórico como práctico da primeira metade da materia (módulos A, B, e C) na semana 9-10 e un exame final que se realizará na data oficial establecida no calendario de exames. Os alumnos que superen o exame parcial só terán que examinarse no exame final da segunda parte do programa (módulos D e E). Os alumnos que non superen o exame parcial terán que examinarse de toda a materia no exame final. A nota obterase como a media aritmética das dúas partes da materia ou, en caso de suspender o exame liberatorio, a nota do exame final. Avaliación continua (ata 4 puntos): o 40% restante da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a exposición de exercicios no encerado, a entrega de follas de exercicios e a nota dos pequenos controis que periodicamente se poidan facer. Se considerará que o estudante se acolle á avaliación continua cando asista como mínimo a un 50% das clases prácticas. En caso contrario, os alumnos deberán realizar un exame escrito de esta parte que consistirá na resolución de problemas ou exercicios na data oficial establecida para o exame final. Os alumnos que obteñan unha puntuación inferior a 5 puntos na nota global da 1ª convocatoria deberán presentarse na 2ª convocatoria para superar a materia. Na 2ª convocatoria, o alumno deberá realizar un exame final cando suceda algunha das dúas circunstancias ou ambas: a) Cando no exame escrito realizado na 1ª convocatoria a puntuación sexa inferior a 3 puntos dos 6 máximos posibles. Neste caso o estudante deberá realizar un exame teórico-práctico que ponderará un 60% da nota total. b) Cando na parte da avaliación continua da 1ª convocatoria a puntuación sexa inferior a 2 puntos dos 4 máximos posibles ou, no caso de que o alumno non se acolla a este sistema de avaliación, tivera unha puntuación inferior a 2 puntos dos 4 máximos posibles no exame correspondente da 1ª convocatoria. Neste caso o estudante deberá realizar un exame escrito de resolución de problemas ou exercicios con unha ponderación do 40% na nota total. Na 2ª convocatoria se conservará a nota da parte da materia que o alumno tivera superada na 1ª convocatoria. **NOTA IMPORTANTE:** Tanto en 1ª como 2ª convocatoria, para superar a materia o estudante deberá obter polo menos 2 puntos (sobre un máximo de 6 puntos) no exame escrito.

Bibliografía. Fontes de información

Mankiw, N. G., Principios de Economía, Editorial Thomson, 2007, 4ª edición,
Samuelson, P. A. e Nordhaus, W. D., Economía, McGraw-Hill, 2006, 18ª edición,

Observación: O libro "Principios de Economía" de N. G. Mankiw será o manual que lle permitirá ao alumno o estudio en profundidade dos temas e subtemas que aparecen no apartado 5 "contidos".

Recomendacións

Outros comentarios

-É necesario traer o DNI ou documento análogo cando teña lugar a realización dos exames. O incumprimento deste requisito pode ter como consecuencia que o alumno non realice o exame en cuestión.

-Con carácter xeral, será necesario o uso de calculadora nas clases da materia e nos exames.

- Por razóns pedagóxicas é altamente recomendable a asistencia regular a clase (tanto ás clases teóricas como prácticas e tamén ás titorías). Sen dúbida, a asistencia regular ás clases fará que a dificultade de superar a materia sexa notablemente máis baixa. Así, o alumno poderá aproveitarse dun ritmo de traballo continuo e da exposición de contidos teóricos e prácticos feitos na aula polos seus compañeiros e o profesor.

-É moi recomendable o traballo en grupo. En particular, á hora de realizar os exercicios da materia pode ser frutífero intercambiar ideas sobre as dificultades atopadas; esta estratexia permitirá afondar nos coñecementos da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Teoría do dereito				
Materia	Teoría do dereito			
Código	O03G080V01104			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1º	1C
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Alvarez Gonzalez, Susana			
Profesorado	Alvarez Gonzalez, Susana Piña Alonso, Antonio			
Correo-e	sualvago@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de apreender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Coñecer as principais institucións xurídicas.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	saber	A2
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3

Coñecer os principios e valores constitucionais.	saber saber facer	A4
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	A5
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	saber	A6
Ser quen de argumentar xuridicamente.	saber facer	A8
Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do Dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	saber facer	A9
Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico.	saber	A10
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A13
Ser quen de manexar a oratoria xurídica.	saber saber facer	A15
Capacidade de síntese e análise.	saber facer	B1
Capacidade para aprender.	Saber estar / ser	B2
Capacidade de xestión da información.	saber facer	B3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	Saber estar / ser	B4
Capacidade para organizar e planificar.	Saber estar / ser	B5
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer Saber estar / ser	B8
Traballar de forma cooperativa.	saber facer Saber estar / ser	B9
Preocupación pola calidade.	Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	saber facer Saber estar / ser	B11 B12 B13
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).		
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.		

Contidos		
Tema		
I. O Dereito como forma de organización social e como sistema normativo.	TEMA 1. O concepto de Dereito. Positivismo e luso naturalismo. O Dereito como sistema normativo. Validez, eficacia e xustiza do Dereito.	
	TEMA 2. O Dereito como forma de organización social. O control social e o Dereito. Dereito e cambio social. As funcións do Dereito.	
	TEMA 3. O Dereito e outras ordes normativas. O Dereito e os usos sociais. O Dereito e a moral. Distincións e conexións. Ética pública e ética privada. O Dereito como realización da moralidade: moral legalizada.	
	TEMA 4. Dereito e forza. Dereito e poder político. Aproximación histórica. Aproximación sistemática. O punto de vista externo. O punto de vista interno: o Dereito como organización do poder. O Estado de Dereito e os seus tipos.	
II. A ciencia do Dereito.	TEMA 5. O coñecemento científico sobre o Dereito: a polémica sobre a súa posibilidade. A dogmática xurídica. Ciencia do Dereito, Filosofía do Dereito e Socioloxía do Dereito.	

III. Teoría do Dereito: a norma xurídica e o sistema xurídico.

TEMA 6. A norma como proposición prescritiva. Principais dimensións da norma xurídica. Clasificación das normas xurídicas. Principios e regras.

TEMA 7. O ordenamento xurídico como sistema. A unidade do ordenamento xurídico. A coherencia do ordenamento xurídico e o problema das antinomías. A plenitude do ordenamento xurídico e as lagoas.

TEMA 8. A produción normativa. O Dereito legal e o Dereito xudicial. Outras normas de produción normativa: especial referencia ás fontes do Dereito da Unión Europea.

IV. Interpretación e aplicación do Dereito.

TEMA 9. Interpretación e aplicación do Dereito. Dereito e linguaxe. Criterios de interpretación. A argumentación xurídica.

V. Conceptos xurídicos fundamentais.

TEMA 10. A relación xurídica. Dereito subxectivo e deber xurídico. Responsabilidade. Ilícito e delito. a sanción e os seus tipos.

VI. Os problemas do Dereito xusto e a eficacia do Dereito.

TEMA 11. Xustiza e Dereito. As relacións entre Dereito e política. Teorías da xustiza: clásicas e contemporáneas.

TEMA 12. Lexitimidade do poder e xustiza do Dereito. A xustiza formal: a seguridade xurídica. A xustiza material: liberdade, igualdade e solidariedade. Os dereitos fundamentais, os valores e os principios como desenvolvemento da idea de xustiza.

TEMA 13. A obediencia ao Dereito. Obriga moral e obriga xurídica. Obediencia e resistencia ao Dereito. A desobediencia civil e a obxección de conciencia.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	32.8	47.2	80
Presentacións/exposicións	3	15	18
Sesión maxistral	36	69	105
Outras	2	15	17
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Formulación e realización de actividades de carácter práctico.
Presentacións/exposicións	Preparación en pequenos grupos dun tema e exposición oral.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais dirixida aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

	Descrición
Presentacións/exposicións	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.
Prácticas de laboratorio	Formulación e resolución de dúbidas teóricas e prácticas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Avaliación do estudo intensivo de determinados temas, discusión, participación e elaboración de documentos e conclusións.	Hasta 10
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Probas de avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos. Os alumnos deberán resolver as actividades formuladas, aplicando os contidos teóricos e prácticos da materia.	Hasta 20
Outras	Proba obxectiva que poderá consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas ou nunha proba tipo test.	Hasta 70
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

1. Avaliación de competencias para os alumnos que non se acollan ao sistema de avaliación continuada: Proba obxectiva consistente nun exame final da materia. 2. Segunda convocatoria : A adquisición de competencias na segunda convocatoria avaliarase a través dunha proba obxectiva consistente nun examen final da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Peces-Barba Martínez, Gregorio y otros, Curso de Teoría del Derecho, Marcial Pons, Madrid, 1999

Prieto Sanchís, Luís y otros, Lecciones de Teoría del Derecho, Mac Graw Hill, , 1997

De Lucas, Javier y otros, Introducción a la Teoría del Derecho, Tirant lo Blanch, 1994

Pérez Luño, Antonio Enrique y otros, Teoría del Derecho, Tecnos, 1997.

Bobbio, Norberto, Teoría General del Derecho, Debate, 1995

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito constitucional II				
Materia	Dereito constitucional II			
Código	O03G080V01201			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Gonzalez-Ares Fernandez, Jose Agustin			
Profesorado	Martinez Garcia, Mirian Sarmiento Mendez, Jose Antonio			
Correo-e	ares@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Dereito Constitucional II (segundo bloque dos estudos de Dereito Constitucional) centrarase na análise dos dereitos contemplados na Constitución e os sistemas de garantías destes, destacando, entre outros, o recurso de amparo ante o Tribunal Constitucional.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A7	Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de apreender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A16	Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise.	saber saber facer	B1
Capacidade para aprender.	saber	B2
Capacidade de xestión da información.	saber saber facer	B3
Capacidade para adaptarse a novas tecnoloxías.	Saber estar / ser	B4
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer Saber estar / ser	B8
Traballar de forma cooperativa.	saber facer Saber estar / ser	B9
Preocupación pola calidade.	Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	Saber estar / ser	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Coñecer as principais institucións xurídicas do Dereito constitucional.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito constitucional como sistema regulador da sociedade civil e do Estado.	saber	A2
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3
Coñecer os principios e valores constitucionais.	saber	A4
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	A5
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito constitucional na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	saber	A6
Coñecer as estruturas socio-políticas do ámbito nacional e internacional.	saber	A7
Ser quen de argumentar xuridicamente.	saber saber facer	A8
Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do Dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	saber saber facer	A9
Ser quen de apprehender sistematicamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A10
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	saber saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A13
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos.	saber saber facer	A14
Ser quen de manexar a oratoria xurídica.	saber saber facer	A15
Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao Dereito.	saber saber facer	A16
Ser quen de elaborar normas.	saber saber facer	A17
Ser quen de negociar e mediar.	saber saber facer Saber estar / ser	A18

Contidos

Tema

1. Os dereitos fundamentais: orixe e evolución constitucional.	Os dereitos e liberdades como límite e a súa garantía no Estado constitucional liberal. Transformacións das garantías dos dereitos e deberes fundamentais no Estado social de Dereito.
2. Normas relativas aos dereitos fundamentais e ás liberdades recoñecidas constitucionalmente como alicerces da orde política e da paz social. Dereito internacional e Dereito constitucional español.	A súa natureza xurídica e características. Xurisprudencia constitucional e interpretación da Constitución.
3. O suxeito dos dereitos e deberes fundamentais: nacionalidade e cidadanía.	Constitución española e Constitución europea.
4. Igualdade, igualación e liberdade.	Principios políticos e xurídicos.
5. Dos dereitos fundamentais e das liberdades públicas.	Principios constitucionais, lexislación e xurisprudencia constitucional.
6. Dos dereitos e deberes dos cidadáns.	
7. Os principios reitores da política social e económica.	
8. Garantías das liberdades e dos dereitos fundamentais.	Principios constitucionais, lexislación e xurisprudencia constitucional e da Unión Europea.
9. Tribunal Constitucional, dereitos fundamentais, poderes do Estado e organización territorial.	
10. Suspensión dos dereitos fundamentais.	O Estado de excepción, consideración constitucional e xurídica.
11. Dereitos e deberes fundamentais e reforma constitucional.	
12. Xustiza constitucional.	Caracteres e significado xeral da xurisdición constitucional.
13. Xurisprudencia constitucional e interpretación da Constitución.	
14. Dereito constitucional comparado e dereitos e deberes fundamentais.	
15. Constitución, Dereito constitucional e unidade económica, Unión Europea e Dereito internacional.	

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	4	9
Presentacións/exposicións	7	10	17
Debates	3	6	9
Traballos tutelados	1	20	21
Titoría en grupo	2	4	6
Sesión maxistral	26	26	52
Traballos e proxectos	1	20	21
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	2	3
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas de autoavaliación	4.5	5.5	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Debates	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral, etc.
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, etc.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que deberá desenvolver o estudante.

Atención personalizada

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Presentacións/exposicións	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Debates	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Traballos tutelados	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Titoría en grupo	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Traballos e proxectos	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Probas de autoavaliación	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Titorías en grupo ou individualizadas nas que se confrontarán e orientarán, se é o caso, os traballos personalizados realizados polos alumnos/as, así como a resolución de dúbidas expostas tanto polo traballo teórico como práctico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición dos traballos realizados polos alumnos/as en grupo ou individualmente.	30
Traballos tutelados	Elaboración de traballos tutelados sobre algún contido do programa.	30
Probas de autoavaliación	Presentación por escrito de análise de textos e análises críticas de 20 lecturas propostas ao longo do curso.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Desenvolvemento por escrito dunha pregunta do programa.	20
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

Os alumnos que non superaran as anteriores probas terán a oportunidade en segunda convocatoria de realizar xunto co exame de resposta longa, un estudo de casos prácticos.

Os alumnos que non se acollan ao sistema de avaliación continua teñen dereito a realizar un exame final (teórico e práctico), independentemente da súa asistencia a clase.

Bibliografía. Fontes de información

BALAGUER CALLEJÓN, F. y otros: *Manual de Derecho Constitucional. Vol. II. Derechos y libertades fundamentales*, 3ª ed., Tecnos, Madrid, 2008.

BASTIDA FREIJEDO, F. y otros: *Teoría general de los derechos fundamentales en la Constitución española de 1978*, Madrid, Tecnos, 2004.

BÖKENFÖRDE, E. W.: *Escritos sobre derechos fundamentales*, Nomos, Berlín, 1993.

DE BARTOLOMÉ CENZANO, J. C.: *Derechos fundamentales y libertades públicas*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2002.

DE VEGA GARCÍA, P.: *La reforma constitucional y la problemática del poder constituyente*, Tecnos, Madrid, 1985

DÍEZ-PICAZO GIMÉNEZ, L. M. : - "Carta de los derechos fundamentales de la Unión europea", en *Constitucionalismo y Unión Europea*, Civitas, Madrid, 2002.

- *Sistema de derechos fundamentales*, 3ª ed., Civitas, Madrid, 2008.

FIORAVANTI, M.: *Los derechos fundamentales*, Trotta, Madrid, 1996

MARTÍNEZ CUEVAS, M.D.: *Suspensión individual de derechos y libertades fundamentales en el ordenamiento constitucional español: un instrumento de defensa en la Constitución española de 1978*, Comares, Granada, 2002.

MOLAS, I.: *Derecho Constitucional*, Tecnos, Madrid, 2008.

MURILLO DE LA CUEVA, P. L.: *La tutela jurisdiccional de los derechos fundamentales por los tribunales ordinarios*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2008.

PISARELLO, G.: *Los derechos sociales y sus garantías. Elementos para una reconstrucción*, Trotta, Madrid, 2007.

ROMANO, S.: *Derechos públicos subjetivos*, Politépicas, Madrid, 2009.

SCHMITT, C.: *Teoría de la Constitución*, Alianza, Madrid, 1983.

TAJADURA TEJADA, J.: - *Los principios rectores de la política social y económica*, Biblioteca Nueva, Madrid, 2004.

- *Justicia constitucional y Unión Europea*, CEPC, Madrid, 2008.

RECIPILACIONES LEGISLATIVAS:

GONZÁLEZ-ARES, J. A.: *Leyes constitucionales españolas (1808-1978)*, Tórculo, Santiago de Compostela, 1999.

GONZÁLEZ ENCINAR, J. J. y otros: *Código de Derecho Constitucional español y de la Unión Europea*, 4ª ed., Ariel, Barcelona, 2002.

BASES DE DATOS: Aranzadi, Eur-Lex, Iber-Lex.

SITIOS WEBS DE INTERÉS:

- Boletín Oficial del Estado: <http://www.boe.es>

- Tribunal Constitucional: <http://www.tribunalconstitucional.es>

- Iustel: <http://www.iustel.com>

- Centro de Estudios Políticos y Constitucionales: <http://www.cepc.es>

- El portal de la Unión Europea: http://europa.eu/index_es.htm

- Red Académica de Derecho Constitucional: <http://constitucion.rediris.es>

- Asociación de Letrados de Parlamentos: <http://www.aelpa.org>

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

(*)/

Materias que se recomenda ter cursado previamente

(*)/

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de contabilidade e finanzas				
Materia	Fundamentos de contabilidade e finanzas			
Código	O03G080V01202			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Lopez-Valeiras Sampedro, Ernesto			
Profesorado	Álvarez Álvarez, Benigno Giron Velez, Jesus Luis Lopez-Valeiras Sampedro, Ernesto			
Correo-e	elvaleiras@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Fundamentos da Contabilidade e Finanzas introduce ao alumno de Dereito no ámbito financeiro da empresa, incorporándoo non só no coñecemento da normativa propia da contabilidade asociada ao Dereito mercantil, tanto no ámbito nacional como europeo ou internacional, senón tamén na posibilidade de saber, dende outra perspectiva máis técnica ou económica, como elaborar e interpretar a información financeira publicada polas empresas. Aspectos que serán de grande utilidade para o futuro profesional do Dereito cando se atope con cuestións concernentes á avaliación das empresas mediante as contas contables.			

Competencias de titulación	
Código	
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
B2	Capacidade de aprender
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Ter coñecementos básicos da contabilidade, economía e empresa co fin de comprender a estrutura socioeconómica do Dereito contable da empresa.	saber	A6
Ser quen de identificar os problemas económicos que xorden na empresa e saber utilizar os principais instrumentos de análise contable para a súa resolución.	saber saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas propias do Dereito contable da empresa.	saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente os aspectos xurídicos propios do Dereito contable da empresa.	saber facer	A13
Capacidade para aprender.	Saber estar / ser	B2
Resolver problemas de natureza económico-financieira de forma eficaz.	Saber estar / ser	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo na área da xestión económico-financieira da empresa.	Saber estar / ser	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	Saber estar / ser	B8
Traballar de forma colaborativa.	Saber estar / ser	B9
Preocupación pola calidade da documentación elaborada pola empresa.	Saber estar / ser	B10

Contidos	
Tema	
Bloque 1. A técnica de rexistro da contabilidade	1. A contabilidade. 2. O patrimonio e a conta. 3. O inventario e o balance de situación. 4. Rexistro das operacións. 5. O balance de comprobación. 6. O resultado-variacións do neto. 7. O ciclo contable.
Bloque 2. Coñecementos básicos de matemáticas financeiras	8. O valor do diñeiro no tempo.
Bloque 3. Normativa contable	9. Os libros de contabilidade. 10. O marco conceptual.
Bloque 4. O PXC 2007 e as contas anuais.	11. Tesourería e existencias segundo o PXC. 12. Acredores e debedores por operacións comerciais, efectos comerciais e Administracións Públicas. 13. O inmovilizado. Inversións financeiras. Endebedamento financeiro. 14. Subvencións, provisións, neto e contas anuais.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	0	12	12
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	50	50
Titoría en grupo	2	0	2
Sesión maxistral	20	35.5	55.5
Traballos de aula	21	0	21
Estudo de casos/análise de situacións	0.5	0	0.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3
Probas de resposta curta	3	0	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Estudo e análise dun caso real.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Resolución de exercicios baixo a supervisión do profesor.
Titoría en grupo	Titoría personalizada en pequenos grupos.
Sesión maxistral	Explicación na aula dos conceptos máis problemáticos que o alumno puidese atopar na bibliografía aportada.
Traballos de aula	Resolución de exercicios baixo a supervisión do profesor.

Atención personalizada	
	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Explicación de dúbidas
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Explicación de dúbidas
Sesión maxistral	Explicación de dúbidas

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dunha proba escrita presencial, ó final do semestre, sobre a adquisición de competencias de coñecemento, destreza na práctica e adaptación a novas situacións. Esíxese un nivel mínimo de 5 puntos sobre 10 para superar a convocatoria .	60

Probas de resposta curta	Probas de resposta curta para avaliar os coñecementos teóricos.	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Caderno de prácticas que cada alumno debe ir completando fóra da aula a partir dunha serie de supostos formulados co obxectivo de afondar nalgúns aspectos da materia. Este caderno representa o 20% da nota final.	20
Estudo de casos/análise de situacións	Realización e exposición de diversos casos prácticos a partires de datos reais de contas anuais de empresas, que representará na avaliación continua o 10% da nota final.	10
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

1. O conxunto de actividades formativas non presenciais só se valoran nas convocatorias que corresponden ó curso académico no que se realizan.
2. Estas son probas de avaliación continuada que precisan da presenza do alumno na aula polo menos nun 80% delas.
3. A avaliación de alumnos que non acaden esta presenza e alumnos de segunda ou posterior convocatoria consistirá na resolución dunha proba escrita presencial, ó final do cuadrimestre, sobre os coñecementos de todos os contidos da materia, destrezas na práctica e adaptación a novas situacións.

Bibliografía. Fontes de información

Wanden.Berghe Lozano, J.L., Bañón, C., Beñtrán, E., García, M., González, J., Rodríguez, L., Ruiz M, Contabilidad Financiera, , 2008

Socías Salvá, A., Herranz Bascones, R., Pons Florit, D., Horrach Roselló, P., Jover Arbona, G., Llul, Contabilidad Financiera. El modelo contable básico. Teoría y supuestos, , 2008

Mallo, C. and Pulido, A, Contabilidad Financiera. Un enfoque actual, , 2008

Omeñaca García, J, Contabilidad General, , 2008

BOE número 160 de 5/7/2007, LEY 16/2007, de 4 de julio, ,

BOE núm 278, de 20 de novimbre de 2007, 'Real Decreto 1514/2007 , ,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia do dereito				
Materia	Historia do dereito			
Código	O03G080V01203			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Rodríguez Besne, Jose Ramon			
Profesorado	Rodríguez Besne, Jose Ramon			
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Evolución do Dereito español nas distintas etapas histórico-xurídicas, desde o Dereito primitivo ata a codificación. É unha materia de formación básica que lle permitirá ao alumno entender a evolución do noso ordenamento xurídico, así como adquirir unha mellor comprensión da realidade xurídica actual.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise.	saber facer	B1
Capacidade de aprendizaxe.	saber	B2
Capacidade de xestión da información.	saber facer	B3

Capacidade para adaptarse a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B4
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer	B8
Traballar de forma cooperativa.	saber facer	B9
Preocupación pola calidade.	saber facer Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	saber facer Saber estar / ser	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Coñecer as principais institucións xurídicas.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais en cada época.	saber	A2
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade nos distintos ámbitos normativos.	Saber estar / ser	A4
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual tanto nas estruturas nacionais como internacionais.	saber	A6
Ser quen de utilizar os principios xurídicos para a interpretación dos textos xurídicos históricos, así como a capacitación sobre esas bases de dialéctica xurídica fundamentada nos valores constitucionais.	saber facer	A9
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas, así como de illar a un lado e de relacionar ao outro os distintos sistemas normativos.	saber facer	A12
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos, así como de manexar a oratoria xurídica.	saber facer	A14 A15
Ser quen de contemplar criticamente as fontes histórico-xurídicas.	saber facer	A13
Ser quen de estruturar con cohesión interna unha visión xurídica de temas que así o requiran, obtendo deste xeito un correcto discurso xurídico.	saber facer Saber estar / ser	A10 A13 A15

Contidos

Tema

Tema 1.- Concepto, obxecto e método da Historia do Dereito. Historiografía xurídica.

Tema 2.- Dereito primitivo.

Tema 3.- O Dereito na Hispania romana.

Tema 4.- O Dereito na monarquía visigoda.

Tema 5.-Dereito musulmán

Tema 6.-Dereito medieval

Tema 7.- Formación e Recepción do Ius Commune

Tema 8.- Sistemas normativos dos distintos reinos hispánicos

Tema 9.- Os poderes normativos na idade moderna.

Tema 10.-O proceso de recompilación da Idade Moderna.

Tema 11.- O sistema normativo do Estado liberal: constitucionalismo e codificación.

(*)(*)

(*)(*)

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
--	---------------	--------------------	--------------

Estudo de casos/análises de situacións	15	0	15
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Sesión maxistral	35	25	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	60	62
Traballos e proxectos	0	10.5	10.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. A asistencia ás clases é obrigatoria, agás causa xustificada.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Sesión maxistral	Nas clases teóricas impartidas a través de leccións maxistras farase unha exposición por parte do profesor das cuestións principais de cada un dos temas e darase unha orientación bibliográfica.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación dunha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, da análise dos antecedentes, das condicións, da situación, etc.	20%
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. O alumnado debe desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que posúe sobre a materia. A resposta debe ser extensa. A proba realízase ao final do cuadrimestre. Para aprobar é necesario obter como nota mínima un tres.	60%
Traballos e proxectos	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).	20%
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

As cualificacións obtidas no estudo de casos/análise de situacións e nos traballos e proxectos manteranse na segunda convocatoria. Os alumnos que non fixeran ningunha das devanditas probas por non asistir e non seguir coa avaliación continua, poderán, tanto na primeira como na segunda convocatoria, realizar xunto co exame de resposta extensa, un estudo de casos.

Bibliografía. Fontes de información

Pérez- Prendes Muñoz-Arraco, J. M., Historia del Derecho Español, , Madrid, 1999

Alvarado Planas, J, y otros, Lecciones de Historia del Derecho y de las Instituciones, 1ª, Madrid, 2002

Santos Coronas, Manual de Historia del Derecho, , Valencia, 1999

Tomás y Valiente, F., Manual de Historia del Derecho español, 4ª, Madrid, 1983

Escudero López, J. A. , Curso de Historia del Derecho. Fuentes e instituciones político- administrativas, 3ª, Madrid, 2003

Os manuais citados inclúen unha relación bibliográfica para cada un dos contidos do programa.

Os manuais citados inclúen unha relación bibliográfica para cada un dos contidos do programa.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introdución ao dereito civil e dereito da persoa				
Materia	Introdución ao dereito civil e dereito da persoa			
Código	O03G080V01204			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de formación básica que trata do concepto de Dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio, así como dos dereitos subxectivos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A10	Ser quen de apprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise.	saber facer	B1
Capacidade para aprender.	saber facer	B2

Capacidade de xestión da información.	saber facer	B3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	saber facer	B4
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer Saber estar / ser	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer	B8
Traballar de forma colaborativa.	saber facer Saber estar / ser	B9
Preocupación pola calidade.	saber facer Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	saber facer Saber estar / ser	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Coñecer as principais institucións xurídicas de Dereito civil estatal e territorial.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito civil como sistema regulador das relacións sociais.	saber	A2
Coñecer os principios e valores constitucionais.	saber	A4
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade.	saber Saber estar / ser	A5
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito civil na súa realidade actual.	saber	A6
Ser quen de argumentar xuridicamente.	saber facer	A8
Ser quen de apprehender sistematicamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A10
Ser quen de identificar problemas xurídicos de Dereito civil e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas de Dereito civil.	saber saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.	saber facer	A13
Ser quen de comprender e redactar documentos xurídicos.	saber saber facer	A14
Ser quen de manexar a oratoria xurídica.	saber facer Saber estar / ser	A15
Ser quen de negociar e mediar.	saber facer Saber estar / ser	A18

Contidos

Tema

Tema I: Concepto do Dereito civil: formación histórica, contido e caracteres do Dereito civil. (*)No

Tema II: A codificación e os Dereitos civís forais e autonómicos: referencia ao Dereito civil de Galicia. (*)No

Tema III: A persoa en xeral: concepto e clases de persoa. Dereitos da personalidade. Capacidade xurídica e capacidade de obrar. (*)No

Tema IV: A persoa física: comezo e fin da personalidade. A maior e a menor idade. A emancipación. (*)No

Tema V: A incapacitación: causas, requisitos e efectos. A prodigalidade. (*)No

Tema VI: Nacionalidade: concepto, adquisición, consolidación, perda e recuperación. Dobre nacionalidade. Veciñanza civil: concepto e réxime xurídico. (*)No

Tema VII: Domicilio: concepto e clases. O desaparecido. Ausencia legal. Declaración de falecemento. (*)No

Tema VIII: O Rexistro Civil: concepto. Feitos inscribíbles. Organización do Rexistro. Asentos rexistrais. A cualificación. Publicidade do Rexistro. (*)No

Tema IX: A persoa xurídica: concepto e clases. Adquisición da personalidade. Capacidade. Representación, domicilio e nacionalidade. Extinción. A fundación. A asociación. (*)No

Tema X: As cousas: concepto e clasificación. O patrimonio. A función social da propiedade. (*)No

Tema XI: O dereito subxectivo: concepto. O exercicio do dereito e os seus límites: a boa fe, o abuso do dereito e a doutrina dos propios actos. Límites temporais: a prescrición e a caducidade. (*)No

Tema XII: Feitos, actos e negocios xurídicos. A representación. (*)No

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	35	22.5	57.5
Estudo de casos/análises de situacións	15	15	30
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Outros	0	10	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno no desenvolvemento do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación dunha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	25
Outros	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Lévese a cabo en grupo, de forma oral ou escrita. O profesor valorará o 80% da cualificación do traballo, mentres que o 20% restante será por valoración inter pares.	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	65
Outros	Asistencia á docencia presencial mediante controis aleatorios. Toleraranse un máximo de cinco ausencias, agás causa xustificada.	10

Outros comentarios e segunda convocatoria

O alumno que non se acolla á avaliación continua poderá facer un exame final no que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, preguntas de resposta longa. A cualificación máxima deste exame será dun 60% do total.

O sistema de avaliación na segunda convocatoria, tanto para o alumno que se acolla á avaliación continua, como para o que non se acolla, consistirá na realización dunha proba de resposta longa, que terá a descrición e cualificación sinalada na parte superior. Se gardarán e aplicarán as outras cualificacións que tivera o alumno acollido á avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

ALBALADEJO, M., Derecho civil, tomo I, 1ª, 2009

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN, A., Sistema de Derecho civil, volumen I, 11ª, 2003

O`CALLAGHAN, X., Compendio de Derecho Civil, tomo I, 4ª, 2002

LASARTE, C., Principios de Derecho civil, tomo I, , 2009

Todo alumno deberá dispoñer, desde a segunda semana de docencia, dunha edición do Código Civil actualizada á data de comezo do curso.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil I. Obrigacións e contratos/O03G080V01302

Dereito Civil II. Dereitos Reais/O03G080V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Novas Tecnoloxías Aplicadas ao Dereito				
Materia	Novas Tecnoloxías Aplicadas ao Dereito			
Código	O03G080V01205			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Informática			
Coordinador/a	Borrajo Diz, Maria Lourdes			
Profesorado	Borrajo Diz, Maria Lourdes Cuesta Morales, Pedro López Fernández, José Luis			
Correo-e	lborrajo@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Fornecer os xuristas das ferramentas e os coñecementos apropiados para saber resolver, na práctica profesional, os problemas relacionados co uso das novas tecnoloxías. As competencias básicas adquiridas serán de gran utilidade aos alumnos, tanto para os seus estudos universitarios, como para o seu futuro exercicio profesional, no ámbito público ou privado.			

Competencias de titulación	
Código	
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A16	Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao Dereito.	saber	A12
	saber facer	A16
	Saber estar / ser	B1
		B2
		B3
		B4
		B5
		B6
		B7
		B8
		B9
		B10
		B11

Ser quen de manexar fontes xurídicas informatizadas.

saber
saber facer

A12
A16
B1
B2
B3
B4
B5
B6
B7
B8
B9
B10
B11

Contidos

Tema

CONTIDOS TEÓRICOS

Relación entre informática e Dereito	1.1 Introducción: elementos e conceptos básicos. 1.2. Informática e Dereito. 1.2.1. Informática xurídica. 1.2.2. Dereito informático. 1.2.3. Informática forense.
Compoñentes dun sistema informático.	2.1. Estrutura dos ordenadores. 2.2. Dispositivos de entrada/saída. 2.3. Dispositivos de almacenamento.
Aplicacións informáticas. Uso de software.	3.1. Introducción. 3.2. Aplicacións de usuario. 3.3. Programas específicos para avogados. 3.3.1. Bases de datos xurídicas.
A seguridade nos ordenadores.	4.1. Introducción. 4.2. Seguridade física e lóxica. 4.3. A seguridade nos servizos web.
Novas tecnoloxías de información e comunicación.	5.1. Introducción. 5.2. Internet. 5.3. Aplicacións da web 2.0.

CONTIDOS PRÁCTICOS

Aplicacións informáticas específicas para o exercicio profesional no ámbito do Dereito.	Procesador de texto avanzado. Folla de cálculo e gráficos.
Novas tecnoloxías para a busca de información (informática xurídica documental).	Bases de datos de lexislación e xurisprudencia. Exemplos de bases de datos xurídicas. Outras fontes xurídicas
Habilidades para o uso dos recursos proporcionados polas redes de ordenadores.	Ofimática en liña. Marcadores sociais. Blogs.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	21	31.5	52.5
Metodoloxías integradas	4.5	9	13.5
Sesión maxistral	16.5	16.5	33
Probas de autoavaliación	4.5	9	13.5
Outras	4.5	18	22.5
Outras	1	6	7
Outras	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formularanse actividades e/ou exercicios que se resolverán de xeito individual ou en grupo.

Metodoloxías integradas Técnicas de aprendizaxe cooperativa: realización de actividades que requiren a participación activa e a colaboración entre os estudantes.

Sesión maxistral Sesión maxistral activa. Cada unidade temática será presentada polo profesor, complementada cos comentarios dos estudantes con base na bibliografía asignada ou outra pertinente.

Atención personalizada

Descrición

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Outras	A avaliación de certas actividades realizarase por parte do profesor utilizando unha rúbrica.	50
Outras	A avaliación de certas actividades realizarana os propios alumnos en base a uns criterios definidos previamente (avaliación por pares).	20
Probas de autoavaliación	Realizaranse, a través da plataforma Faitic, cuestionarios de autoavaliación para validar a adquisición de competencias por parte do alumno. Realizarase un cuestionario ao finalizar cada un dos temas de teoría e para determinadas sesións de resolución de problemas e exercicios.	20
Outras	Realizarase un exame de respostas curtas, opción múltiple e/ou relacionar.	10
Outros	A actividade denominada "Blogs" avaliarase por parte do profesor empregando unha rúbrica.	15

Outros comentarios e segunda convocatoria

A asignatura divídese en dúas partes: teoría e práctica.

A nota final obterase aplicando a seguinte fórmula:

$\text{nota teoría} \times 20\% + \text{nota práctica} \times 80\%$

sendo necesario, para poder aplicar esta fórmula, obter unha calificación mínima dun 4 en cada unha das partes. Para superar a asignatura o alumno debe obter como nota final unha cualificación igual o superior a 5.

A parte práctica divídese en seis bloques: procesador de textos avanzado, folia de cálculo, bases de datos xurídicas, ofimática en liña, blogs e marcadores sociais.

Para superar a parte práctica será necesario obter unha puntuación mínima de 4 en cada un destes bloques.

En primeira convocatoria, a asignatura únicamente se pode superar a partir da avaliación continua.

O alumno, que por causas debidamente xustificadas, non se poida acoller a avaliación continua terá dereito a un examen final en primeira convocatoria.

En segunda convocatoria (xullo) realizarase unha proba final que englobará todo o visto ao longo do cuadrimestre.

Bibliografía. Fontes de información

Davara Rodriguez Miguel Angel, Manual de Derecho Informático, 2008,

Norton Peter, Introducción a la computación, 2006,

Beekman George, Introducción a la informática., 2005,

Diversas fontes extraídas da Internet.

Recomendacións

Outros comentarios

Utilizarase a plataforma Faitic (a plataforma virtual). É conveniente que o alumno teña unha conta de correo electrónico, preferentemente da Universidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito Administrativo I				
Materia	Dereito Administrativo I			
Código	O03G080V01301			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2º	1C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Bustillo Bolado, Roberto Orlando			
Profesorado	Bustillo Bolado, Roberto Orlando Conde Fernández, Francisco Crespo Perez, Manuel Antonio			
Correo-e	rbustillo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidad de síntesis y análisis	saber facer	B1
Capacidad de aprender	saber facer	B2 B3
Capacidad de gestión de la información	saber facer	B3
Capacidad para organizar y planificar	saber facer	B3
Aplicar pensamiento crítico, lógico y creativo	saber facer	B7
Conocer el ordenamiento jurídico-administrativo, las distintas modalidades de Administraciones públicas y los instrumentos jurídicos de los que disponen para llevar a cabo su actividad	saber	A6
Conocer la función del Derecho Administrativo como sistema regulador de las relaciones entre la Administración pública y el ciudadano	saber	A2
Ser capaz de argumentar jurídicamente	saber facer	A8

Contidos
Tema

Tema1: El Derecho Administrativo y la Administración pública: concepto y caracteres. (*)
 Tema 2: Las fuentes del Derecho Administrativo. Especial referencia al Reglamento.
 Tema 3: La organización administrativa.
 Tema 4: Las Administraciones públicas y el ciudadano.
 Tema 5: Actividad administrativa: procedimiento y actos.
 Tema 6: La contratación de las Administraciones públicas.
 Tema 7: El control de legalidad, en vía administrativa, de la actuación de la Administración Pública.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	30	60	90
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	15	7	22
Traballos tutelados	4.5	10.5	15
Outras	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Presentación da materia a impartir
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor das cuestións principais de cada un dos temas que integran os contidos da guía docente
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Plantexamento de casos prácticos que o alumno deberá estudar e resolver coa axuda dos manuais e dos textos lexislativos recomendados
Traballos tutelados	Realización en grupo de traballos sobre algúns dos contidos da materia baixo a dirección e tutela do profesor

Atención personalizada

Descrición

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Realización de un examen final que acredite la asimilación conceptual y la capacidad del alumno en el aprendizaje de la materia. Para aprobar es necesario obtener como nota mínima un tres	70
Outras	Evaluación continua teniendo en cuenta la asistencia y la participación efectiva del alumno en las actividades de la asignatura (resolución de casos prácticos y realización y exposición de trabajos)	30
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para superar a asignatura os alumnos que por causas xustificadas non poidan asistir a clase deberán aprobar o exame final obtendo unha cualificación mínima de 5/10.

As cualificacións obtidas na resolución de casos prácticos e na realización dos traballos tutelados manteranse na segunda convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Parada Vázquez, R., Derecho Administrativo I, 2010, Marcial Pons

Martín Rebollo, L., Leyes Administrativas, 2010,

García de Enterría/Fernández Rodríguez, Curso de Derecho Administrativo. I, 2008, Civitas

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito civil I. Obrigacións e contratos				
Materia	Dereito civil I. Obrigacións e contratos			
Código	O03G080V01302			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2º	1C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	Abundancia Domínguez, José			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia obligatoria del primer cuatrimestre del segundo curso que trata los elementos esenciales del Derecho Civil patrimonial, a saber, la obligación y los contratos. Se dedica una especial atención a la responsabilidad civil tanto contractual como extracontractual			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de apreender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise.	saber facer	B1

Capacidade de síntese e análise.	saber facer	B1
Capacidade de aprendizaxe.	saber	B2
Capacidade de aprender	saber facer	B2
Capacidade de xestión da información.	saber facer	B3
Capacidade de xestión da información	saber facer	B3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B4
Capacidade de adaptarse a novas situacións	saber facer	B4
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
(*)(*)	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Resolver problemas de forma eficaz	saber facer	B6
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer	B8
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer Saber estar / ser	B8
Traballar de forma cooperativa.	saber facer	B9
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer	B8
Preocupación pola calidade.	saber facer Saber estar / ser	B10
Traballar de forma colaborativa.	saber facer Saber estar / ser	B9
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Preocupación pola calidade.	saber facer Saber estar / ser	B10
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	saber facer Saber estar / ser	B12
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	saber facer Saber estar / ser	B13
Coñecer as principais institucións xurídicas.	saber	A1
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais en cada época.	saber	A2
Coñecer as principais institucións xurídicas do Dereito civil estatal e territorial.	saber	A1
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3
Coñecer a función do Dereito civil como sistema regulador das relacións sociais.	saber	A2
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade nos distintos ámbitos normativos.	Saber estar / ser	A4
Coñecer os principios e valores constitucionais.	saber	A4
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual tanto nas estruturas nacionais como internacionais.	saber	A6
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade.	saber Saber estar / ser	A5
Ser quen de utilizar os principios xurídicos para a interpretación dos textos xurídicos históricos, así como a capacitación sobre esas bases de dialéctica xurídica fundamentada nos valores constitucionais.	saber facer	A9
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito civil na súa realidade actual.	saber	A6
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber facer	A11
Ser quen de argumentar xuridicamente	saber facer	A9
Ser quen de manexar fontes xurídicas, así como de illar a un lado e de relacionar ao outro os distintos sistemas normativos.	saber facer	A12
Ser quen de identificar problemas xurídicos de Dereito civil e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber saber facer	A9

Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos, así como de manexar a oratoria xurídica.	saber facer	A14 A15
Ser quen de manexar fontes xurídicas de Dereito civil.	saber saber facer	A12
Ser quen de contemplar criticamente as fontes histórico-xurídicas.	saber facer	A13
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.	saber facer	A12
Ser quen de estruturar con cohesión interna unha visión xurídica de temas que así o requiran, obtendo deste xeito un correcto discurso xurídico.	saber facer Saber estar / ser	A10 A13 A15
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos.	saber saber facer	A14
Ser quen de negociar e mediar.	saber facer Saber estar / ser	A18
Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico.	saber saber facer	A10
Ser quen de manexar a oratoria xurídica.	saber facer Saber estar / ser	A15

Contidos

Tema

Tema I. Derecho Civil Patrimonial. La obligación. (*) (*)

Fuentes.

Tema II. Estructura de la relación obligatoria. La clasificación de las obligaciones.

Tema III. La modificación y la transmisión de las obligaciones. La extinción de las obligaciones: el pago y el artículo 1156 del Código Civil.

Tema IV. El incumplimiento de las obligaciones: causa y efectos. La protección del crédito.

Tema V. El contrato, concepto y requisitos. La formación del contrato.

Tema VI. El precontrato. Las condiciones generales de la contratación.

Tema VII. Interpretación e integración del contrato. La eficacia e ineficacia del contrato.

Tema VIII. La compraventa y las nuevas modalidades de contratación. La donación.

Tema IX. El contrato de arrendamiento urbano y rústico. El contrato de obra y el contrato de servicios.

Tema X. relaciones contractuales, en particular: mandato, sociedad, préstamo, depósito, transacción, convenio arbitral y los contratos aleatorios.

Tema XI. Los contratos de garantía. Los cuasi contratos: el enriquecimiento sin causa.

Tema XII. La responsabilidad civil extracontractual.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Estudo de casos/análises de situacións	15	0	15
Sesión maxistral	35	22.5	57.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1.5	48.5	50
Outras	0	12.5	12.5
Outras	0	12.5	12.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación dunha situación ou problemática xa dada, ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, da análise dos antecedentes, das condicións, da situación, etc.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudante.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	Atención a preguntas y dudas planteadas por el alumno en el desarrollo del trabajo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación dunha situación ou problemática xa dada, ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, da análise dos antecedentes, das condicións, da situación, etc.	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para a avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	60
Outras	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Lévase a cabo en grupo, de forma oral ou escrita. O profesor valorará o 80% da cualificación do traballo, mentres que o 20% restante será por valoración inter pares.	10
Outras	Asistencia á docencia presencial mediante controis aleatorios. Tolerarase un máximo de cinco ausencias, salvo causa xustificada.	10
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

O alumno que non se acolla á avaliación continua poderá facer un exame final no que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, preguntas de resposta longa. A cualificación máxima deste exame será dun 60% do total.

O sistema de avaliación na segunda convocatoria, tanto para o alumno que se acolla a avaliación continua, como para o que non se acolla, consistirá na realización dunha proba de resposta longa, que terá a descrición e cualificación sinalada na parte superior. Se gardarán e aplicarán as outras cualificacións que tivera o alumno acollido á avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Albaladejo , Derecho de Obligaciones. Tomo II. Vols. I y II, Bosch,
 Bercovitz Rodríguez-Cano y otros, Manual de Derecho civil. Obligaciones y Contratos, 2 Vols. , Bercal,
 Díez-Picazo y Gullón, Instituciones de Derecho civil. Vol. 1, Tecnos,
 O´Callaghan Muñoz, Compendio de Derecho civil. Tomo II, vols. I y II, Edersa,
 Lacruz Berdejo, Elementos de Derecho Civil. Tomo II, vols. I, II y III, Bosch,
 Lasarte Álvarez, Principios de Derecho civil. Tomo II y III, Trivium,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito Civil II. Dereitos Reais/V08G080V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introdución ao dereito civil e dereito da persoa/V08G080V01204

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito internacional público				
Materia	Dereito internacional público			
Código	O03G080V01303			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2º	1C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Sanchez Ramos, Maria Belen			
Profesorado	Sanchez Ramos, Maria Belen			
Correo-e	bsanchez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Esta materia pretende acercar al alumno un conocimiento de la dimensión jurídica de la Sociedad Internacional y de la función del Derecho Internacional Público como sistema regulador de las relaciones en el orden internacional. Con esa finalidad, el Programa se divide en tres grandes partes: el ordenamiento jurídico internacional; los sujetos del Derecho Internacional Público y la aplicación del Derecho Internacional Público			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A7	Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A16	Ser quen de dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias

(*)Conocer la normativa internacional y comunitaria	saber	A1 A6 A7 A12 B3
(*)Conocer los problemas de aplicación del derecho internacional público	saber saber hacer	A2 A14 B1
(*)Apreciar la diversidad y multiculturalidad	saber Saber estar / ser	A5 B3
(*)Conocer las estructuras socio-políticas del ámbito nacional e internacional	saber	A1 A2 A7
(*)Ser capaz de argumentar jurídicamente	saber saber hacer	A8 A12 A13 A15 B7
(*)Ser capaz de utilizar los principios y valores constitucionales como herramienta de trabajo de la interpretación del derecho y desarrollar dialéctica jurídica	saber saber hacer	A9 A10 A14 B6 B7 B13
(*)Ser capaz de identificar problemas jurídicos de Derecho Internacional Público y abordar su solución de modo interdisciplinar	saber saber hacer	A3 A6 A10 A11 A12 A13 B3 B6 B7
(*)Ser capaz de manejar fuentes jurídicas de Derecho Internacional Público	saber hacer Saber estar / ser	A3 A12 A18 B3
(*)Ser capaz de interpretar y analizar críticamente el ordenamiento jurídico	saber saber hacer	A13 A14 B3 B7 B8
(*)Ser capaz de comprender y de redactar documentos jurídicos	saber hacer Saber estar / ser	A12 A13 A14 A16 A17 B3 B7
(*)Ser capaz de manejar la oratoria jurídica	saber hacer Saber estar / ser	A15 B1 B7 B8 B9
(*)Ser capaz de dominar las nuevas tecnologías aplicadas al Derecho	saber hacer Saber estar / ser	A16 B5 B8
(*)Ser capaz de negociar y mediar	saber hacer Saber estar / ser	A12 A13 A18 B2 B6 B7 B9

Contidos	
Tema	
I. EL ORDENAMIENTO JURÍDICO INTERNACIONAL	(*)(*)
Lección 1.- La Sociedad Internacional y su ordenamiento jurídico	1. La Sociedad Internacional A) Evolución histórica B) Caracteres básicos 2.El Derecho Internacional como ordenamiento jurídico de la Sociedad Internacional A) El concepto de Derecho Internacional B) Caracteres del Derecho Internacional C) Las funciones del Derecho Internacional
Lección 2.- La creación y el desarrollo progresivo del Derecho Internacional Público	1.Referencia al art. 38 del Estatuto del TIJ a la luz de las nuevas funciones del Derecho Internacional 2. Tratados Internacionales A) El proceso de celebración de los Tratados B) La vida de los Tratados 3. Costumbre y principios generales A) La producción jurídica consuetudinaria B) La aplicación en la práctica internacional de los principios generales 4. Los actos unilaterales A) Los actos unilaterales de los Estados B) Los actos unilaterales de las Organizaciones Internacionales 5. La interacción entre los distintos procedimientos de creación de normas internacionales
II. LOS SUJETOS DEL DERECHO INTERNACIONAL PÚBLICO	(*)(*)
A) EL ESTADO	(*)(*)
Lección 3.- El Estado como sujeto primario del Derecho Internacional Público	1. Los elementos del Estado 2. El reconocimiento de Estados y el reconocimiento de gobiernos 3.Las inmunidades del Estado 4.La sucesión de Estados
Lección 4.- El territorio del Estado	1.Concepto y naturaleza del territorio 2.Modos de adquisición del territorio 3.La delimitación del territorio A) Las fronteras B) Relaciones de vecindad y cooperación transfronteriza 4. Las modificaciones en el ejercicio de la competencia territorial del Estado
Lección 5.- La competencia territorial del Estado sobre ciertos espacios marítimos	1.La evolución del Derecho Mar: factores e intereses 2.Los espacios marítimos sujetos a la soberanía de los Estados 3.Los espacios marítimos sujetos a ciertas competencias funcionales de los Estados 4.Los espacios marítimos no sujetos a las competencias de los Estados y ciertas situaciones especiales
Lección 6.- Las competencias estatales sobre los espacios supraterrrestres	1.El espacio aéreo 2.Los espacios supraterrrestres no sujetos a las competencias territoriales de los Estados: El espacio ultraterrestre
Lección 7.- Otros espacios de interés internacional	1.Los cursos de agua internacionales 2.Los canales internacionales 3.Los espacios polares 4.Espacios y recursos naturales: el medio ambiente y su protección internacional
Lección 8.-La población del Estado	1.La nacionalidad: competencias del Estado sobre sus súbditos en el extranjero 2.La condición jurídica del extranjero 3.Regímenes cualificados de extranjería
Lección 9.- Los órganos del Estado en las Relaciones Internacionales	1.Los órganos centrales 2.La representación diplomática 3.La representación consular
B) LAS ORGANIZACIONES INTERNACIONALES	(*)(*)

Lección 10.- Aspectos generales de las Organizaciones Internacionales	1.Antecedentes y evolución histórica 2.Concepto 3.Estructura y formación de la voluntad 4.Personalidad jurídica internacional 5.Clases
Lección 11.-La Organización de las Naciones Unidas	1.Antecedentes y evolución histórica 2.Propósitos y principios 3.Los miembros 4.La estructura institucional
Lección 12.-Las principales funciones de la Organización de las Naciones Unidas	1.La descolonización 2.El desarrollo 3.Derechos Humanos 4.Mantenimiento de la paz y seguridad internacionales 5.El desarme
C) LA PERSONA HUMANA	(*)(*)
Lección 13.- La persona humana ante el Derecho Internacional Público	1.La subjetividad internacional del individuo 2.La capacidad de actuar del individuo ante órganos internacionales 3.La responsabilidad internacional del individuo 4.Los sistemas de protección de los Derechos Humanos
III.LA APLICACIÓN DEL DERECHO INTERNACIONAL PÚBLICO	(*)(*)
Lección 14.-La recepción de las normas internacionales en los ordenamientos internos	1.Consideraciones generales sobre las relaciones entre el Derecho internacional y los Derechos internos 2.La recepción de las normas consuetudinarias 3.La recepción de las normas convencionales 4.La recepción de los actos de las Organizaciones Internacionales
Lección 15.-La responsabilidad internacional	1.Codificación y desarrollo progresivo del derecho sobre la responsabilidad internacional 2.La responsabilidad internacional por hechos internacionalmente ilícitos 3.La responsabilidad internacional por las consecuencias perjudiciales de actos no prohibidos por el Derecho Internacional
Lección 16.- Los procedimientos para asegurar la aplicación de las normas internacionales	1.La protección diplomática 2.Las medidas de autotutela 3.Los procedimientos institucionalizados
Lección 17.- Los procedimientos pacíficos de solución de las controversias internacionales	1.Las controversias internacionales 2.Los procedimientos no jurisdiccionales de solución de controversias 3.Los procedimientos jurisdiccionales de solución de controversias
Lección 18.-El control del uso de la fuerza	1.La prohibición de la amenaza o del uso de la fuerza 2.La reglamentación de los conflictos armados 3.El Derecho Internacional Humanitario

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	26.8	23.1	49.9
Sesión maxistral	52	97	149
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	23.1	23.1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	0	3
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	Los trabajos del aula se centrarán en la realización de diversas actividades donde el principal protagonista es el alumno. Las actividades consistirán, básicamente, en la resolución de casos prácticos así como en la exposición de trabajos en el aula
Sesión maxistral	En las sesiones magistrales, se presentará y explicará al alumno los aspectos principales y fundamentales de la disciplina.

Atención personalizada	
	Descrición

Avaliación		
	Descripción	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	El trabajo del aula se valorará en atención a dos criterios: por una parte, los casos prácticos y trabajos que sean objeto de exposición en el aula, así como, por otra parte, mediante los trabajos o casos prácticos que deberán ser entregados al profesor	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Los conocimientos adquiridos en la sesión magistral serán evaluados mediante una prueba escrita en la que se plantearán cuestiones de desarrollo	80
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

Tanto en el caso de los alumnos que no se sometan a la evaluación continua como aquellos que se presenten a la segunda convocatoria, la prueba a realizar constará de dos partes: la realización de una prueba escrita con cuestiones de desarrollo así como la resolución de un caso práctico, examen que, en todo caso, representará el 100% de la calificación.

Bibliografía. Fontes de información

Díez de Velasco, M, Instituciones de Derecho Internacional Público, 17ª edic, 2009, Tecnos

Díez de Velasco, M, Las Organizaciones Internacionales, 15ª edic, 2008, Tecnos

Carillo Salcedo, J.A, Curso de Derecho Internacional Público, 2001, Tecnos

Carrillo Salcedo, J.A, El Derecho Internacional en perspectiva histórica, 1991, Tecnos

González Campos y otros, Curso de Derecho Internacional Público, 2008, Civitas

Pastor Ridruejo, J.A, Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales, 2009, Tecnos

Remiro Brotons y otros, Derecho Internacional, 2007, Tirant lo blanch

Rodríguez Carrión, A, Lecciones de Derecho Internacional Público, 2006, Tecnos

Mariño Menéndez, Derecho Internacional Público, 2007, Trotta

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito Penal I				
Materia	Dereito Penal I			
Código	O03G080V01304			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2º	1C
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Rodriguez Vazquez, Virgilio			
Profesorado	Lago Calvo, Francisco Jose			
Correo-e	virxilio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia

Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Coñecer as principais institucións xurídicas	saber	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais	saber	A2
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico	saber	A3
Ser quen de argumentar xuridicamente	saber facer	A8
Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica	saber facer	A9

Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico	saber facer	A10
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas	saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico	saber facer	A13
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos	saber facer	A14
Ser quen de manexar a oratoria xurídica	saber facer	A15
Capacidade de síntese e análise	saber facer	B1
Capacidade de aprender	saber facer	B2
Capacidade de xestión da información	saber facer	B3
Capacidade de adaptarse a novas situacións	saber facer	B4
Capacidade para organizar e planificar	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo	saber facer	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa	saber facer	B8
Traballar de forma cooperativa	saber facer	B9
Preocupación pola calidade	Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional	Saber estar / ser	B11
Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)	Saber estar / ser	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada	saber facer	B13
Coñecer a normativa legal de Dereito penal	saber	A1
Coñecer a teoría do delito e as consecuencias xurídicas do Dereito penal, así como os problemas de aplicación e interpretación das normas de Dereito penal, prestando especial atención ao seu desenvolvemento pola doutrina penal española e comparada	saber	A1
Ser quen de empregar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo na interpretación do Dereito penal e desenvolver a dialéctica xurídica	saber facer	A9
Ser quen de indentificar os problemas xurídicos de Dereito penal e aboradar a súa solución de modo interdisciplinar	saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas, xurisprudenciais e doutriniais de Dereito penal	saber facer	A12

Contidos

Tema

Lección 1 I. Derecho Penal. Denominación. Derecho penal objetivo. II Concepto formal de Derecho Penal. 1. Definición. 2. Contenido. III. Concepto material de Derecho Penal. 1. El sentido material del contenido formal. 2. La norma jurídicopenal: carácter valorativo o imperativo; norma de valoración y norma de determinación. IV. Autonomía o accesoriadad del Derecho penal. V. Parte general y parte especial del Derecho penal.

Lección 2 I. El ius puniendi o potestad punitiva (el denominado Derecho penal subjetivo): concepto. II: Fundamento y justificación del ius puniendi. III. Límites del ius puniendi. Los principios de: legalidad; exclusiva protección de bienes jurídicos; subsidiariedad, intervención mínima o ultima ratio y carácter fragmentario; efectividad, eficacia o idoneidad; proporcionalidad; culpabilidad; responsabilidad subjetiva; responsabilidad personal; humanidad, humanización y resocialización.

Lección 3 I. Ciencia jurídico penal, ciencias penales y relaciones del Derecho penal con otras ramas del Derecho. II. Ciencia del Derecho penal. 1. Dogmática jurídicopenal: concepto, funciones y método. 2. Política criminal: concepto, principios y método. 3. Relaciones de la dogmática penal y la política criminal. III. Otras ciencias penales. 1. Penología y ciencia del Derecho penitenciario. 2. Criminología. 3. Victimología. IV. Ciencias auxiliares del Derecho penal: criminalística, medicina legal, psiquiatría forense y otras. V. Relaciones del Derecho penal con (1) el Derecho en general, (2) el Derecho constitucional, (3) el Derecho administrativo y especialmente administrativo sancionador, (4) el Derecho procesal, (5) otras ramas del Derecho público, (6) el Derecho privado.

Lección 4 I. Evolución de la ciencia penal y del Derecho penal. 1. Evolución de la ciencia penal en Italia y en Alemania. 2. La ciencia penal española: a) antecedentes, b) el iluminismo español, c) el correccionalismo, d) direcciones de correccionalismo positivista, de positivismo criminológico y de política criminal, e) la moderna ciencia penal española. 3. Evolución del Derecho penal: a) el Derecho penal del antiguo régimen, b) el Derecho penal humanitario e individualista, c) la Codificación, d) el Derecho penal autoritario, e) los movimientos de reforma. II. Evolución del Derecho penal español. 1. El Derecho penal español anterior a la Codificación. 2. Los Códigos penales históricos, de: (a) 1822, (b) 1848, (c) 1870, (d) 1928, (e) 1932. 3. El Código penal de 1944 (texto refundido de 1973) y reformas posteriores (en especial, de 1983 y 1989). 4. Los Proyectos y Anteproyectos más recientes: (a) Anteproyecto de 1979 y Proyecto de 1980, (b) Propuesta de Anteproyecto de Nuevo Código Penal, de 1983, (c) Borrador de Anteproyecto de 1990, Anteproyecto de 1992 y Proyecto de 1992, (d) Anteproyecto de 1994 y Proyecto de 1994/1995. 5. El Código penal de 1995. III. Legislación penal especial.

Lección 5 I. Fuentes del Derecho penal. II. El principio de legalidad penal. 1. Origen, significado y reconocimiento constitucional y legal. 2. Garantías que implica. III. La ley penal. 1. Rango y requisitos. 2. Estructura de la norma jurídicopenal: (a) Estructura lógica o formal, (b) Normas completas e incompletas, (c) Leyes penales en blanco, (d) Estructura dinámica. IV. Otras fuentes del Derecho penal. 1. Costumbre. 2. Principios generales. 3. Jurisprudencia (Sentencias del Tribunal Constitucional). 4. Tratados internacionales. 5. Derecho comunitario europeo.

Lección 6 I. Interpretación de la ley penal. 1. Concepto. 2. Clases: por el sujeto, por los efectos, por el método: (a) literal o gramatical, (b) histórica, (c) sistemática, (d) teleológica y valorativa o axiológica II. Interpretación y analogía. III. Interpretación e inclusión del supuesto concreto en la ley. IV. Interpretación y principio pro reo. La apreciación alternativa de los hechos.

Lección 7 I. Ámbito temporal de la ley penal: entrada en vigor y derogación. II. El carácter general de irretroactividad y excepcional retroactividad. 1. Irretroactividad de la ley penal. 2. Retroactividad de la ley penal más favorable: (a) significado y fundamento, (b) alcance de la retroactividad, (c) determinación de la ley más favorable. III. Supuestos especiales de retroactividad e irretroactividad. 1. Leyes intermedias. 2. Leyes temporales. 3. Leyes en blanco, leyes procesales y sobre responsabilidad civil. IV. Momento de comisión del delito. 1. Significado. 2. Teorías sobre la fijación del momento de comisión: consecuencias. 3. Tipos de actividad plural o mantenida.

Lección 8 I. Ámbito espacial de la ley penal. 1. El principio de territorialidad de la ley penal: (a) Aplicabilidad de la ley penal en el territorio del Estado, (b) ámbito del territorio. 2. El carácter excepcional de la extraterritorialidad de la ley penal. El principio (a) personal o de la nacionalidad, (b) real o de protección de intereses, (c) de universalidad o de justicia universal o mundial, (d) de justicia supletoria. II. Lugar de comisión del delito. III. Derecho penal internacional e internacional penal. IV. La extradición. 1. Concepto y naturaleza. 2. Clases (a) activa o pasiva, (b) judicial, gubernativa o mixta. 3. Fuentes. 4. Principios de la extradición.

EL DELITO

Lección 9 I. Concepto de delito. La estructura del concepto de delito: su evolución. 1. Antecedentes históricos de la formación del concepto de delito. 2. Concepto clásico. 3. Concepto neoclásico. 4. La ruptura de la evolución por el Derecho penal de autor. 5. Concepción finalista. 6. Evolución posterior. II. Concepto legal de delito en el Derecho español.

Lección 10 I. La acción o conducta como fundamento del delito. La discusión sobre su carácter autónomo del delito. II. Acción en sentido estricto y en sentido amplio. III. El carácter ontológico o normativo del concepto de acción. 1. Los conceptos causal, final y social de acción. 2. Otros conceptos.

Lección 11 I. Ausencia de acción: causas y supuestos. 1. Fuerza irresistible y otros. 2. Efectos de las causas de exclusión o ausencia de acción. II. Falta de acción y "actio libera in causa". III. Las "actuaciones" de las personas jurídicas.

Lección 12. I. El tipo de injusto. El tipo: su relación con la antijuridicidad y su contenido. II. Aceptaciones del tipo. III. Funciones del tipo. IV. Estructura del tipo. V. Clases de delitos (tipos) según la estructura del tipo. 1. Según los elementos del tipo objetivo: (a) por el autor o sujeto activo, (b) por la acción o conducta típica y el resultado, (c) por el bien jurídico y el modo de su afectación, (d) por el sujeto pasivo, titular del bien jurídico. 2. Según los elementos del tipo subjetivo, IV. Clases de delitos (tipos) por su conexión con otros tipos.

Lección 13. I. La antijuridicidad. Antijuridicidad formal y material. II. El bien jurídico. 1. Concepto; bien jurídico y objeto material de la acción o del delito. 2. Funciones del bien jurídico. III. Antijuridicidad, tipo e injusto. IV. Carácter y contenido objetivo o subjetivo. V. Desvalor de la acción y del resultado. VI. Juicio ex ante o ex post y desvalor de la acción y del resultado. VII. Norma de determinación y norma de valoración. VIII. Antijuridicidad penal y antijuridicidad en general. Injusto e injusto penal. IX. Grados del injusto.

Lección 14. I. Parte objetiva del tipo de injusto. Elementos objetivos del tipo. II. Formas normales y especiales de tipicidad: consumación frente a actos preparatorios y formas imperfectas de ejecución; autoría frente a participación. III. Elementos descriptivos y elementos normativos. IV. Tipos abiertos y elementos especiales de antijuridicidad. V. Elementos esenciales y accidentales del tipo.

Lección 15. I. Parte objetiva del tipo en delitos de resultado: causalidad e imputación objetiva. II. Causalidad. 1. Concepto y encuadramiento sistemático. 2. Supuestos problemáticos. 3. Teorías causales. Teorías a) de la condición o de la equivalencia de las condiciones; b) de la causalidad adecuada o de la adecuación; c) de la relevancia; d) individualizadoras; e) de la interrupción del nexo causal; f) de la prohibición de regreso; g) conclusión: la posición correcta. 4. Solución de los casos problemáticos. III. Imputación objetiva. 1. Concepto, origen y posición sistemática. 2. Criterios de imputación objetiva: a) adecuación; b) creación de riesgo jurídicamente desaprobado o no permitido o incremento del mismo; c) fin de protección de la norma y realización del peligro inherente a la acción; d) otros posibles criterios. 3. Delimitación del ámbito de la imputación objetiva.

Lección 16. I. Parte subjetiva del tipo. Introducción. II Elementos subjetivos (específicos) del tipo o del injusto. 1. Concepto y posición sistemática. 2. Clases: delitos a) de intención o de tendencia interna trascendente; b) de tendencia o de tendencia intensificada; c) de expresión; d) con elementos de la actitud interna. 3. Compatibilidad o no de los elementos subjetivos del injusto con la comisión imprudente. IV. El dolo. 1. Concepto y ubicación sistemática. 2. Elementos cognoscitivo y volitivo. 3. Dolo directo de primer grado y dolo directo de segundo grado. 4. Dolo eventual: a) concepto; b) delimitación con la imprudencia consciente: teorías. 5. Dolo alternativo, dolo de peligro, dolo condicionado, otras posibles clases de dolo. 6. Dolus generalis.

Lección 17 I. Exclusión del dolo: el error de tipo. Introducción: clases de error; terminología. II. Error de tipo. Error objetivamente vencible o evitable y error objetivamente invencible o inevitable. Efectos y ubicación sistemática. III. Clases especiales de error de tipo. 1. Error sobre elementos normativos del tipo. 2. Error sobre elementos accidentales del tipo. 3. Error sobre el curso causal. 4. Dolus generalis. 5. Error sobre el objeto o la persona (error in objecto o error in persona). 6. Error en el golpe (aberratio ictus). IV. Error de prohibición. 1. Concepto y alcance. 2. Exclusión de la ignorancia hostil o burda del error de prohibición. 3. Efectos: diversas posiciones y teorías: a) error iuris nocet; b) teoría del dolo; c) teoría de la culpabilidad. 4. Ubicación sistemática. V. Error directo e inverso (de tipo o de prohibición). V. Error sobre causas de justificación. 1. Error directo sobre la concurrencia de presupuestos objetivos de una causa de justificación. 2. Error directo sobre la existencia o los límites de una causa de justificación. 3. Concurrencia de error sobre presupuestos y sobre límites de una causa de justificación. 4. Error inverso sobre (presupuestos o existencia o límites de) causas de justificación. VII. Error sobre causas de atipicidad penal. VIII. Error sobre los tipos abiertos.

Lección 18. I. La imprudencia. El delito imprudente. Denominación, concepto y ubicación sistemática. II. Elementos (estructura) del tipo imprudente. 1. Ausencia de dolo. 2. Infracción del deber objetivo de cuidado: a) carácter (objetivo) del deber de cuidado infringido; b) previsibilidad objetiva; c) superación del riesgo permitido. 3. Infracción mínimamente importante del deber de cuidado. 4. Auténtica realización de la conducta típica: autoría y no mera participación. 5. Realización completa del tipo objetivo: consumación. 6. Indiferencia de la licitud o ilicitud del acto inicial. III. Clases de imprudencia por el elemento cognoscitivo: a) imprudencia consciente; b) imprudencia inconsciente. IV. Clases de imprudencia por su gravedad: a) imprudencia grave: tipos básicos y cualificación por imprudencia profesional; b) imprudencia leve. V. Sistema de *numerus clausus* y de *numerus apertus*. *Crimina culposa* o *crimine culpae*. La regulación en el Derecho positivo. VI. Efectos de la concurrencia de culpas. VII. Peculiaridades del tipo imprudente.

Lección 19. I. Principio de responsabilidad subjetiva y combinaciones de dolo e imprudencia (o dolo y dolo). Preterintencionalidad. Delitos cualificados por el resultado. Introducción. II. Combinaciones de dolo e imprudencia (o dolo y dolo). Combinaciones según las reglas normales. Preterintencionalidad. Delitos cualificados por el resultado. III. El principio de responsabilidad subjetiva, “*versari in re illicita*”; responsabilidad por el resultado e infracciones al denominado “principio de culpabilidad” (principio de responsabilidad subjetiva). Diversas regulaciones. IV. Preterintencionalidad. 1. Concepto y clases. 2. Situación antes y después del CP 1995. V. Delitos cualificados por el resultado. 1. Concepto, regulación anterior y actual. 2. Estructura de la parte objetiva y subjetiva del tipo. 3. Respeto o infracción de los principios de responsabilidad subjetiva y de culpabilidad.

Lección 20. I. Parte negativa del tipo: causas de atipicidad. Causas de atipicidad en sentido estricto y en sentido amplio. II. Causas de exclusión del tipo indiciario. Posiciones doctrinales y casos: a) consentimiento, b) adecuación social, c) caso fortuito, d) ausencia de algún elemento expreso o tácito del tipo. III. Causas de exclusión de la tipicidad penal o del injusto penal. 1. Teoría general y consecuencias. 2. Posiciones doctrinales y casos: a) principio de insignificancia, b) tolerancia social, c) adecuación social no justificante,) consentimiento no justificante, e) inexigibilidad penal general.

Lección 21. I. Parte negativa del tipo: causas de justificación. Concepto, fundamento y clases. II. Efectos. III. ¿Elementos subjetivos de justificación?. Conocimiento de la situación. IV. Concurso o concurrencia de causas de justificación. V. Justificación parcial.

Lección 22. I. Legítima defensa. Regulación, fundamento y naturaleza. II. Agresión ilegítima. 1. Requisito esencial. 2. Agresión. 3. Agresión antijurídica. 4. Agresión típica; bienes defendibles (el objeto de la agresión). 5. Actualidad de la agresión (y de la defensa). III. La defensa. 1. Requisito esencial. 2. Necesidad de defensa. La no subsidiariedad. 3. Concepto de defensa. Idoneidad de la defensa. 5. Objeto de la defensa: bienes jurídicos del agresor. 6. Sujeto de la defensa: el particular. 7. Parte subjetiva de la defensa: conciencia de la situación. Defensa por imprudencia. IV. Necesidad racional del medio defensivo. 1. No proporcionalidad entre males. 2. El exceso. V. Restricciones a la amplitud de la defensa. VI. Falta de provocación suficiente.

Lección 23. I. Estado de necesidad y estado de necesidad defensivo. Regulación, clases, naturaleza y fundamento del estado de necesidad. II. Requisitos esenciales e inesenciales. 1. Situación de necesidad. 2. Acción salvadora. 3. Necesidad del medio concreto y subsidiariedad. 4. Proporcionalidad. 5. Falta de provocación intencional. 6. Falta de obligación de sacrificio. III. Estado de necesidad defensivo.

Lección 24. I. Caso fortuito. Riesgo permitido. Inexigibilidad jurídica general. Introducción. II. Caso fortuito. 1. Concepto y regulación. 2. Supuestos. 3. Naturaleza y ubicación sistemática. III. Riesgo permitido. 1. El riesgo permitido y su relación con el caso fortuito y con otras causas de justificación o de atipicidad penal. 2. Ámbito de aplicación y límites del riesgo permitido. IV. Inexigibilidad jurídica general. 1. Origen y evolución. 2. Supuestos. 3. Especial o superior exigibilidad.

Lección 25. I. El cumplimiento de un deber y el ejercicio legítimo de un derecho, oficio o cargo. La cuestión de la obediencia debida. II. El consentimiento. Consentimiento y acuerdo o asentimiento: concepto, naturaleza, requisitos y casos.

Lección 26. I. La culpabilidad. 1. Evolución histórica del concepto de culpabilidad. 2. Concepciones psicológica, normativa y tendencias modernas. 3. Fundamento y función de la culpabilidad. 4. Contenido y estructura. 5. Las diversas acepciones del principio de culpabilidad. 6. Culpabilidad por el hecho y culpabilidad de autor. II. La imputabilidad. 1. La imputabilidad como presupuesto o como componente de la culpabilidad. 2. Exclusión de la imputabilidad. 3. La ley de responsabilidad penal del menor de edad. 4. Anomalia o alteración psíquica permanente y trastorno mental transitorio. 5. Intoxicación plena. Síndrome de abstinencia. 6. Alteración de la conciencia de la realidad. 7. La “*actio libera in causa*”.

Lección 27. I. La conciencia de la antijuridicidad. 1. El error de prohibición: teorías (remisión). 2. Error de prohibición inverso: delito putativo. 3. El error sobre las causas de inculpabilidad. II. La inexigibilidad subjetiva. 1. El miedo insuperable. 2. Distintas clases de emociones, afectos o estados personales y su relevancia. 3. El conflicto de conciencia y el delincuente por convicción.

Lección 28. I. La punibilidad. 1. ¿Categoría única?. 2. Ubicación sistemática: teoría del delito, del sujeto o de la pena. 3. Condiciones objetivas de punibilidad. 4. Causas personales de exclusión de la punibilidad y de excusas absolutorias o causas de supresión o condonación de la punibilidad. II. La procedibilidad.

Lección 29. I. La omisión. Concepto jurídicopenal de omisión. El concepto normativo de omisivo. Diferencia estructural y de significado entre los tipos de acción y de omisión. II. Clases: tipos de omisión pura y tipos de comisión por omisión. La diferenciación paralela respecto de los tipos de acción: tipos de mera actividad/tipos de omisión pura y tipos de resultado/tipos de comisión por omisión. Observaciones sobre la pretendida equivalencia entre omisión pura/omisión propia y comisión por omisión/omisión impropia. Delimitación entre comisión y omisión en los casos límite: el criterio de la relación de causalidad. III. El tipo de omisión pura. 1. Peculiaridades del tipo objetivo. 2. Peculiaridades del tipo subjetivo. IV. El tipo de comisión por omisión. 1. La “*admisibilidad legal*” de la comisión por omisión: el art. 121 CP. 2. Elementos del tipo de comisión por omisión: consideraciones generales., la ausencia de la acción debida y producción del resultado. 3. La situación típica de posición de garantía: a) la teoría formal de las fuentes de garantía, b) la teoría material (de la función de protección de un bien jurídico y de control de una fuente de peligro), c) la teoría de la creación o incremento del riesgo por la omisión. V. Peculiaridades de los delitos omisivos.

Lección 30. I. Las etapas en la realización del delito. II. Actos preparatorios y actos ejecutivos. III. Conspiración, proposición y provocación. IV. Apología. V. Tentativa. VI. Punción de las formas imperfectas de ejecución. VII. El desistimiento. VIII. El delito de emprendimiento. IX. La tentativa imposible y el delito putativo. X. La consumación y el agotamiento.

Lección 31. I. La codeinencia: la autoría; introducción. II. Conceptos de autor. 1. El concepto unitario. 2. El concepto extensivo. 3. El concepto restrictivo. III. Distinción entre autoría y participación en el sistema de la autoría restrictiva: consecuencias y criterios. 1. Teorías subjetivas. 2. La teoría objetivo-formal. 3. Las teorías objetivo-materiales. 4. La teoría del dominio del hecho. 5. Otras (autoría y realización de la acción típica nuclear). IV. Las formas de la autoría: autoría inmediata unipersonal, pluriautoría, autoría mediata, coautoría. V. Imprudencia y autoría y participación. VI. La autoría mediata. 1. Concepto. 2. Supuestos: a) coacción y otros procedimientos semejantes, b) error, c) imputables, d) aparatos organizados de poder, e) instrumento doloso no cualificado, f) instrumento doloso sin intención. VII. La coautoría. VIII. La llamada autoría accesoria. IX. La regulación de la autoría en el Código penal.

Lección 32. I. La codeinencia: la participación. 1. Introducción. 2. La naturaleza de los preceptos sobre participación. 3. Fundamento del castigo de la participación. 4. La accesoriadad de la participación. II. Las formas de participación en el Código penal: 1. Cooperación necesaria. 2. Complicidad. 3. Inducción. III. Cuestiones específicas de la participación. Dolo e imprudencia del partípe, participación en cadena, participación necesaria, otras. IV. Autoría y participación en a) delitos especiales, b) de propia mano, y c) con modalidades limitadas de acción. V. Omisión, autoría y participación. VI. El actuar por otro. VII. Autoría y participación en delitos cometidos utilizando medios o soportes de difusión mecánicos. IX. La supresión de la mención a los encubridores en el Código penal vigente: encubrimiento y recepción

Lección 33. I. Unidad y pluralidad de delitos. II. El concurso de leyes: reglas. III. El concurso de delitos. 1. La unidad de acción. 2. Concurso ideal. 3. Concurso real. IV. Delito permanente y delito de hábito. V. Delito continuado.

CIRCUNSTANCIAS MODIFICATIVAS GENÉRICAS

Lección 34. I. Circunstancias genéricas. II. Teoría del delito o de la determinación de la pena. III. Diversos sistemas legislativos. IV. Clasificación sistemática. V. Cuestiones generales.

Lección 35. I. Circunstancias atenuantes. 1. Las eximentes incompletas. 2. ¿intoxicación semiplena?. 3. Arrebató, obcecación u otro estado pasional. 4. Comportamiento postdelictivo: confesión y reparación del daño. 5. Atenuantes de análoga significación. II. Circunstancias agravantes. 1. Alevosía. 2. Circunstancias relativas al aseguramiento de la ejecución o facilitación de la impunidad. 3. Precio, recompensa o promesa. 4. Discriminación. 5. Ensañamiento. 6. Abuso de confianza. 7. Prevalimiento del carácter público del culpable. 8. Reincidencia. III. Al circunstancia mixta de parentesco.

LAS CONSECUENCIAS JURÍDICAS DEL DELITO

Lección 36. I. El sistema de sanciones en el Derecho penal español. 1. Evolución histórica. 2. Pena y sanción administrativa. II. Teoría de la pena. 1. La pena: concepto. 2. Fines de la pena: retribución, prevención general y prevención especial. 3. Caracteres de la pena. 4. Clases de penas por su naturaleza y duración: a) privativas de libertad, b) privativas de otros derechos, c) multa, d) graves y leve, c) principales y accesorias. III. Sanciones que no se reputan penas.

Lección 37. I. La pena capital. II. La pena privativa de libertad. 1. Importancia en el sistema de sanciones y consideraciones políticocriminales. 2. La pena de prisión. 3. La localización permanente. III. Ejecución de la pena privativa de libertad: el Derecho penitenciario. IV. Formas sustitutivas de la ejecución de las penas privativas de libertad. 1. Suspensión de la ejecución. 2. Sustitución de las penas privativas de libertad. 3. La libertad condicional.

Lección 38. I. Penas privativas de derechos. 1. Inhabilitación; suspensión; privaciones de derechos: de conducir, de tenencia y porte de armas, de residencia en determinados lugares, de aproximación a la víctima o sus familiares, de comunicarse con la víctima o sus familiares. 2. Los trabajos en beneficio de la comunidad. II. La pena de multa: el sistema de días-multa y la multa proporcional. La responsabilidad personal subsidiaria por impago de la pena de multa. III. Disposiciones comunes sobre las penas, sus clases y efectos.

Lección 39. I. Aplicación de las penas. 1. Concepto. 2. Fases. II. El sistema de aplicación de las penas en el Código penal. 1. Reglas generales. 2. Reglas especiales.

Lección 40. I. Las medidas de seguridad. 1. Cuestiones generales: concepto, requisitos, clases y alcance. 2. Aplicación de las medidas de seguridad, a) privativas de libertad, b) no privativas de libertad. II. Las consecuencias accesorias. 1. Concepto, fundamento y fines. 2. Clases, a) el comiso, b) otras consecuencias accesorias.

Lección 41. I. Extinción de la responsabilidad criminal, 1. Causas: a) muerte del reo y cumplimiento de la condena, b) remisión definitiva de la pena, c) indulto, d) perdón del ofendido, d) prescripción del delito o de la pena. 2. Efectos. La cancelación de antecedentes delictivos.

Lección 42. I. La responsabilidad civil derivada de delitos y faltas. 1. Concepto. 2. Contenido. 3. Personas civilmente responsables. II. Costas procesales. III. Normas sobre el cumplimiento de la responsabilidad civil y demás responsabilidades pecuniarias.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	40	80	120
Resolución de problemas e/ou exercicios	36	45	81
Titoría en grupo	2.8	15.7	18.5
Probas de tipo test	2	0	2
Outras	3.5	0	3.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.
Titoría en grupo	Indicacións do profesorado ao grupo para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Descrición

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

Probas de tipo test Habará dúas probas de tipo test, cualificadas cada unha delas de 0 a 10 puntos. A nota media de 50
 ambas probas constituirá o 50% da cualificación final (o outro 50% corresponde ao exame final)

Cada unha delas farase na data establecida polo profesor da materia.

Consistirán en preguntas sobre a parte correspondente do temario, indicado polo profesor.

Outras EXAME FINAL: 50

Consta de dúas partes: unha parte teórica (puntuada de 0 a 5 puntos) e unha parte práctica -caso práctico- (puntuada de 0 a 5 puntos). A suma total de ambas partes deste exame final representa o 50% da cualificación total para os alumnos que aceptaron efectuar avaliación continua. Para os alumnos que non aceptaron efectuar avaliación continua, a cualificación do exame final constitúe o 100% da nota final.

Parte teórica: constitúe unha parte do exame final. As preguntas que o alumno debe desenvolver, formularanse sobre o temario da materia.

Parte práctica: constitúe outra parte do exame final. Consistirá na resolución dun caso práctico.

Outros (*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

1. Primeira convocatoria.

a) Ao comezo do curso, o/a alumno/a deberá manifestar a súa vontade de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, o profesor da materia proporcionarlle un documento que o/a alumno/a deberá cubrir e asinar.

b) O/A alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua, entregando o documento sinalado, será avaliado consonte aos criterios previamente establecidos e non terá dereito a ser avaliado nesa convocatoria conforme a un exame final que represente o 100% da cualificación na materia.

c) O/A alumno/a que non cubra e entregue o devandito documento non terá dereito a ser avaliado conforme ao sistema de avaliación continua, puidendo realizar nesa convocatoria un exame final que constitúe o 100% da cualificación na materia.

2. Segunda convocatoria.

Consistirá para todos os alumnos nun exame final que suporá o 100% da cualificación na materia.

Bibliografía. Fontes de información

LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, Curso de Derecho penal. Parte general I, , Madrid, Universitas, 1996

LUZÓN PEÑA, (Dir.), DÍAZ Y GARCÍA CONLLEDO, (Coord.), DE VICENTE REMESAL, PAREDES CASTAÑÓN, Código Penal, , Madrid, La Ley, 2010

MIR PUIG, Santiago, Derecho penal. Parte general, 8.ª, Barcelona, Reppertor, 2008

MUÑOZ CONDE, Francisco/GARCÍA ARÁN, Mercedes, Derecho penal. Parte general, 7.ª, Valencia, Tirant lo Blanch, 2007

CEREZO MIR, José, Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo I. Introducción, 6.ª, Madrid, Tecnos, 2004

CEREZO MIR, José, Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo II. Teoría jurídica del delito/1, 6.ª, Madrid, Tecnos, 1998

CEREZO MIR, José, Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo III. Teoría jurídica del delito/2, , Madrid, Tecnos, 2001

COBO DEL ROSAL, Manuel/VIVES ANTÓN, Tomás, Derecho penal. Parte general, 5.ª, Valencia, Tirant lo Blanch, 1999

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo/MORALES PRATS y PRATS CANUT (colaboradores), Manual de Derecho penal. Parte general, 3.ª, Pamplona, Aranzadi, 2002

ROXIN, Claus, Derecho penal. Parte general. Tomo I. Fundamentos. La estructura de la teoría del delito. Traducción de la 2.ª ed. alemana por LUZÓN PEÑA/DÍAZ Y GARCÍA CONLLEDO/DE VICENTE REMESAL, , Madrid, Civitas, 1997

BUSTOS RAMÍREZ, Juan/HORMAZÁBAL MALARÉE, Hernán, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 1.ª ed. Reimpresión, Madrid, Trotta, 2006

CUELLO CONTRERAS, Joaquín, El Derecho penal español. Parte general. Nociones introductorias. Teorías del delito, 3.ª, Madrid, Dykinson, 2002

GARCÍA-PABLOS DE MOLINA, Antonio, Introducción al Derecho penal, 4.ª, Madrid, Centro de Estudios Ramón Areces, 2006

GRACIA MARTÍN, Luis (Coord.), Lecciones de consecuencias jurídicas del delito, 3.ª, Valencia, Tirant lo Blanch, 2004

JESCHECK, Hans-Heinrich/WEIGEND, Thomas, Tratado de Derecho penal. Parte general. Traducción de la 5.ª edición alemana por OLMEDO CARDENETE, , Granada, Comares, 2002

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito Civil II. Dereitos Reais				
Materia	Dereito Civil II. Dereitos Reais			
Código	O03G080V01401			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	Abundancia Domínguez, José de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	(*)Materia de carácter obligatorio que trata del concepto de derecho real, su adquisición y extinción, del derecho real de propiedad y de los derechos reales limitados, junto con la posesión y la publicidad registral. Permite conocer instituciones jurídicas esenciales en el Derecho civil.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A10	Ser quen de apprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
(*)Capacidad de síntesis y análisis.	saber facer	B1
(*)Capacidad para aprender.	saber facer	B2
(*)Capacidad de gestión de la información.	saber facer	B3

(*)Capacidad para adaptarse a nuevas situaciones.	saber hacer	B4
(*)Capacidad para organizar y planificar.	saber hacer	B5
(*)Resolver problemas de forma eficaz.	saber hacer	B6
(*)Aplicar pensamiento crítico, lógico y creativo.	saber hacer Saber estar / ser	B7
(*)Trabajar de forma autónoma con iniciativa.	saber hacer	B8
(*)Trabajar de forma colaborativa.	saber hacer Saber estar / ser	B9
(*)Preocupación por la calidad.	saber hacer Saber estar / ser	B10
(*)Comportarse de forma ética y mostrar responsabilidad social como ciudadano y como profesional.	Saber estar / ser	B11
(*)Comunicarse de forma efectiva en un medio de trabajo (habilidades en las relaciones interpersonales).	saber hacer Saber estar / ser	B12
(*)Trabajar desde una perspectiva comparada, manejando información comparada.	saber hacer	B13
(*)Conocer las principales instituciones jurídicas de Derecho civil estatal y territorial.	saber	A1
(*)Conocer la función del Derecho civil como sistema regulador de las relaciones sociales.	saber	A2
(*)Conocer los principios y valores constitucionales.	saber	A4
(*)Apreciar la diversidad y la multiculturalidad.	saber Saber estar / ser	A5
(*)Conocer las distintas manifestaciones del Derecho civil en su realidad actual.	saber	A6
(*)Ser capaz de argumentar jurídicamente.	saber hacer	A8
(*)Ser capaz de aprehender sistemáticamente el ordenamiento jurídico.	saber saber hacer	A10
(*)Ser capaz de identificar problemas jurídicos de Derecho civil y abordar su solución de modo interdisciplinar.	saber saber hacer	A11
(*)Ser capaz de manejar fuentes jurídicas de Derecho civil.	saber saber hacer	A12
(*)Ser capaz de interpretar y analizar críticamente el ordenamiento jurídico.	saber hacer	A13
(*)Ser capaz de comprender y redactar documentos jurídicos.	saber saber hacer	A14
(*)Ser capaz de manejar la oratoria jurídica.	saber hacer Saber estar / ser	A15
(*)Ser capaz de negociar y mediar.	saber hacer Saber estar / ser	A18

Contidos

Tema

Tema I: La relación jurídico-real. El derecho real: concepto y clases. Figuras intermedias entre el derecho real y el derecho personal. El juego de la autonomía de la voluntad en los derechos reales.

Tema II: El nacimiento del derecho real: modos de adquisición previstos en el Derecho civil estatal. La teoría del título y el modo. La "traditio". Las adquisiciones "a non domino".

Tema III: La usucapión. Clases. Requisitos generales. Requisitos especiales de la usucapión ordinaria. Renuncia y efectos.

Tema IV: La extinción y pérdida del derecho real. Causas.

Tema V: El derecho real de propiedad: evolución histórica y concepto actual. Estructura. Contenido. Extensión. Límites.

Tema VI: La ocupación. El hallazgo. El tesoro oculto. La accesión. La accesión invertida.

Tema VII: Las acciones protectoras del derecho real de propiedad. La acción reivindicatoria.

Tema VIII: La comunidad de bienes. La comunidad romana y la comunidad germánica. La comunidad ordinaria en del Derecho civil estatal.

TemaIX: La propiedad horizontal. Las propiedades especiales en general. La propiedad intelectual.

Tema X: Los derechos reales limitados de goce y disfrute. El usufructo. La servidumbre.

Tema XI: Los derechos reales limitados de garantía. La hipoteca. La prenda.

Tema XII: Los derechos reales limitados de adquisición preferente. El tanteo. El retracto. La opción.

Tema XIII: Los modos de publicidad de los derechos reales. La posesión. El Registro de la Propiedad.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	35	22.5	57.5
Estudo de casos/análises de situacións	15	15	30
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Outros	0	10	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Atención a preguntas e dúbidas formuladas polo alumno

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc.	25
Outros	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita, valorándose o 80% da calificación do traballo polo profesor e o 20% restante por valoración "inter pares". Por outra parte, tamén serán obxecto de avaliación as respostas do alumno a preguntas breves formuladas durante a titoría en grupo	10
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	65
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

O alumno que non se acolla á avaliación continua poderá facer un exame final no que se lle formularán, en relación cos contidos da materia, preguntas de resposta longa. A calificación máxima deste exame será dun 65% do total.

O sistema de avaliación na segunda convocatoria, tanto para o alumno que se acolla á avaliación continua, como para o que non se acolla, consistirá na realización dunha proba de resposta longa, que terá a descrición e calificación sinalada na parte superior. Gardarasne e aplicaranse as outras calificacións que tivera o alumno que se acollese á avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

ALBALADEJO, M., Derecho civil, tomo III , 10ª, 2004

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN,A., Sistema de Derecho civil, volumen III, 7ª, 2001

LASARTE, C., Principios de Derecho civil, tomos IV y V, , 2009

O`CALLAGHAN, X., Compendio de Derecho civil, tomo III, 5ª, 2007

O alumno deberá dispor dunha edición actualizada do Código civil.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Introdución ao dereito civil e dereito da persoa/O03G080V01204

Dereito civil I. Obrigacións e contratos/O03G080V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito financeiro e tributario I				
Materia	Dereito financeiro e tributario I			
Código	O03G080V01402			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito público especial, comunicación audiovisual e publicidade			
Coordinador/a	Fernandez Lopez, Roberto Ignacio Siota Alvarez, Monica			
Profesorado	Fernandez Lopez, Roberto Ignacio Siota Alvarez, Monica			
Correo-e	msiota@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	El Derecho Financiero y Tributario I es una materia que tiene por finalidad el estudio de la ordenación jurídica de los ingresos y gastos públicos, así como de las relaciones jurídicas que surgen entre la Administración y los particulares. La materia objeto de estudio se estructura en tres grandes apartados. De un lado, el primer apartado sirve de introducción al estudio del Derecho Financiero, destacando el análisis de las fuentes de esta rama jurídica y del poder financiero en los tres niveles de Hacienda (Estado, Comunidades Autónomas y Corporaciones Locales). Un segundo apartado dedica especial atención al Derecho presupuestario, es decir, al estudio jurídico del ciclo del gasto público. Por último, el tercer apartado se corresponde con la denominada "Parte general" del Derecho Tributario, la cual -a su vez- se enfrenta por separado al estudio del tributo y la obligación tributaria, a la interpretación y aplicación de los tributos, al derecho sancionador tributario y, finalmente, a la revisión de los actos administrativos tributarios, materias todas ellas cuyo conocimiento será imprescindible antes de abordar la "Parte especial" del Derecho Tributario, que se imparte en 3º Curso y que completa la formación del alumno en Derecho Financiero.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A7	Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Conocer las principales instituciones del Derecho Financiero y Tributario	saber	A1

Conocer los principios y valores constitucionales que informan el Derecho Financiero y Tributario para su utilización como herramienta de interpretación jurídica	saber	A4
Conocer las distintas manifestaciones del Derecho Financiero y Tributario en su manifestación histórica y en su realidad actual.	saber	A6
Conocer las estructuras socio-políticas del ámbito nacional e internacional desde la perspectiva del Derecho Financiero y Tributario.	saber	A7
Ser capaz de argumentar jurídicamente en materias propias del Derecho Financiero y Tributario	saber hacer	A8
Ser capaz de identificar problemas jurídicos del Derecho Financiero y Tributario y abordar su solución de modo interdisciplinar.	saber hacer	A11
Ser capaz de manejar fuentes jurídicas del Derecho Financiero y Tributario.	saber saber hacer	A12
Ser capaz de interpretar y aplicar el ordenamiento financiero	saber saber hacer	A13
Ser capaz de comprender y de redactar documentos jurídicos relativos a la materia financiera y tributaria	saber hacer	A14
Ser capaz de manejar la oratoria jurídica	saber hacer	A15
Ser capaz de elaborar normas financieras	saber hacer	A17
Ser capaz de negociar y mediar	saber hacer	A18
(*)Capacidad de síntesis y análisis	saber hacer	B1
(*)Capacidad de aprender	saber Saber estar / ser	B2
(*)Aplicar pensamiento crítico, lógico y creativo	saber hacer	B7
(*)Trabajar de forma autónoma con iniciativa	saber hacer Saber estar / ser	B8
(*)Trabajar de forma colaborativa	saber hacer Saber estar / ser	B9
(*)Comunicarse de manera efectiva en un entorno de trabajo (habilidades en las relaciones interpersonales)	Saber estar / ser	B12
(*)Trabajar desde una perspectiva comparada, manejando información comparada	saber hacer Saber estar / ser	B13

Contidos

Tema

PRIMERA PARTE: INTRODUCCIÓN AL ESTUDIO DEL DERECHO FINANCIERO (*)

1.- El Derecho Financiero. Concepto 2.- Las fuentes del ordenamiento financiero 3.- Los principios constitucionales de justicia en el ordenamiento financiero 4.- El poder financiero en España 5.- La aplicación e interpretación de las normas financieras 6.- El objeto de la actividad financiera. Aspectos jurídicos 7.- La Deuda Pública

SEGUNDA PARTE: DERECHO PRESUPUESTARIO (*)

8.- El Derecho Presupuestario. Concepto. Los principios presupuestarios 9.-Contenido y efectos jurídicos del presupuesto 10.- Fases del ciclo presupuestario 11.- El Tesoro Público 12.- Los presupuestos de las Comunidades Autónomas, Entidades Locales, Entes Institucionales y Seguridad Social 13.- Las Subvenciones Públicas 14.- El control del Presupuesto 15.- El Derecho de la Contabilidad Pública

TERCERA PARTE: DERECHO TRIBUTARIO. TEORÍA (*)

DEL TRIBUTO

16.- Los principios constitucionales en materia tributaria 17.- La obligación tributaria. El tributo 18.-Clases de tributos. 19.- El hecho imponible 20.- Sujetos de la obligación tributaria 21.- La capacidad en el ámbito tributario 22.- La cuantificación de la obligación tributaria 23.- Regímenes de determinación de bases imponibles. Cuota y deuda tributaria 24.- Las obligaciones subsidiarias y accesorias 25.-Extinción de la obligación tributaria 26.- La aplicación de los tributos Asistencia e información a los contribuyentes 27.- La prueba La obligación de proporcionar información 28.- El procedimiento de gestión 29.- La Inspección de los tributos 30.-La recaudación. El período ejecutivo 31.-Infracciones y sanciones tributarias 32.- El procedimiento sancionador 33.- La revisión de actos administrativos tributarios

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	40	82	122
Seminarios	17	31	48
Estudo de casos/análises de situacións	17	31	48
Titoría en grupo	2.8	0	2.8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.2	0	1.2
Traballos e proxectos	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio.
Seminarios	Actividades enfocadas al trabajo sobre un tema específico, que permiten ahondar o complementar los contenidos de la materia. Y en las que un alumno, o grupo de alumnos, hace una exposición oral y/o presentación escrita de un tema propuesto.
Estudo de casos/análises de situacións	Actividad en la que se formulan casos y/o ejercicios relacionados con la asignatura. El alumno debe desarrollar las soluciones adecuadas o correctas mediante la aplicación e interpretación del Derecho.
Titoría en grupo	Se atenderán y resolverán dudas del alumno en el aula respecto de los contenidos de la materia o actividades que se hayan propuesto para adquirir las competencias perseguidas.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	Se atenderán y resolverán dudas del alumno respecto de los contenidos, actividades y/o ejercicios que se hayan propuesto para adquirir las competencias perseguidas.
Titoría en grupo	Se atenderán y resolverán dudas del alumno respecto de los contenidos, actividades y/o ejercicios que se hayan propuesto para adquirir las competencias perseguidas.
Seminarios	Se atenderán y resolverán dudas del alumno respecto de los contenidos, actividades y/o ejercicios que se hayan propuesto para adquirir las competencias perseguidas.
Estudo de casos/análises de situacións	Se atenderán y resolverán dudas del alumno respecto de los contenidos, actividades y/o ejercicios que se hayan propuesto para adquirir las competencias perseguidas.

Avaliación

Descrición	Cualificación
------------	---------------

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Los alumnos que se sometan a evaluación continua realizarán un examen teórico oral y en un examen práctico escrito, que podrá versar sobre los contenidos de la materia que, total o parcialmente, hayan sido abordados en las sesiones magistrales, en los seminarios y en los ejercicios que se hayan realizado a lo largo del curso.	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	Los alumnos que se sometan a evaluación continua realizarán a lo largo de las sesiones presenciales casos prácticos o ejercicios sobre aplicación e interpretación del Derecho financiero y tributario que les proponga el profesorado	20
Traballos e proxectos	Los alumnos que se sometan a evaluación continua realizarán a lo largo de las sesiones presenciales trabajos oralmente y/o por escrito sobre temas que le proponga el profesorado.	20
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

En la convocatoria de mayo-junio se utilizará un sistema de evaluación continua completado por la realización de una prueba final objetiva, que consistirá en un examen teórico oral y en un examen práctico escrito, y que podrá versar sobre los contenidos de la materia que, total o parcialmente, hayan sido abordados en las sesiones magistrales, en los seminarios y en los ejercicios que se hayan realizado a lo largo del curso.

En la convocatoria de julio sólo se realizará la prueba final objetiva, conservándose las notas que se han adquirido en el proceso de evaluación continua.

Esto es, si el alumno no aprobase la materia en la convocatoria de mayo-junio, se le conservaría la nota del proceso de evaluación continua en la convocatoria de julio. Pero si no aprueba la materia en las dos citadas convocatorias del curso académico, pasando a otro diferente, tendría obligatoriamente que someterse de nuevo al proceso de evaluación continua y realizar la prueba final objetiva.

NOTA IMPORTANTE: El alumno deberá alcanzar una calificación mínima de 4 sobre 10 en las pruebas finales objetivas para que se le tengan en cuenta las calificaciones obtenidas mediante el sistema de evaluación continua.

Aquellos alumnos que no puedan someterse al sistema de evaluación continua o aquéllos que hayan faltado a más de un 10% de las sesiones presenciales tendrán que realizar -tanto en la convocatoria de mayo-junio como en la de julio- un examen teórico oral y otro práctico escrito, que versará sobre los contenidos de la materia, y representarán el 100% de la nota final

Bibliografía. Fontes de información

-Bibliografía Básica

-FERREIRO LAPATZA, J.J., Instituciones de Derecho Financiero y Tributario, Primera y Segunda Parte, Marcial Pons, Madrid, 2010.

-Bibliografía complementaria

-PÉREZ ROYO, F.: *Derecho financiero y tributario. Parte General*, 20ª edición Civitas, Navarra, 2010.

-MARTÍN QUERALT, LOZANO SERRANO, TEJERIZO LÓPEZ, CASADO OLLERO: *Curso de Derecho financiero y tributario*, 22ª edición, Tecnos, Madrid, 2010.

-PITA GRANDAL, A.Mª. (Coordinadora): *Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario*, Segunda edición, Tórculo Edicións, Santiago de Compostela, 2001.

-BAYONA DE PEROGORDO, J. J. Y SOLER ROCH, M. T.: *Materiales de Derecho Financiero*, 5ª edición corregida y ampliada, Librería Compás, Alicante, 2007.

-CALVO ORTEGA, R.: *Curso de Derecho Financiero. I Derecho tributario Parte General*), 14ª edición, Civitas, Madrid, 2010.

-CALVO ORTEGA, R. (Dir.): *Comentarios a la Ley General Tributaria*, 2ª edición, Civitas-Thomson Reuters, Navarra, 2009.

-ESEVERRI, E., LÓPEZ MARTÍNEZ, J.: *Temas prácticos de Derecho financiero. Parte general*, 6ª edición, ed. Comares, Granada, 2000.

-PITA GRANDAL, A. M., *La prueba en el procedimiento de gestión tributaria*, Marcial Pons, Madrid-Barcelona, 1998.

-FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., *La comprobación de hechos por la Inspección de los tributos*, Marcial Pons, Madrid-Barcelona, 1998.

-RUIZ HIDALGO, C., *La responsabilidad tributaria en el alzamiento de bienes*, Marcial Pons, Madrid-Barcelona, 2009.

-ANEIROS PEREIRA, J., *Las sanciones tributarias*, Marcial Pons, Madrid-Barcelona, 2005.

-MULEIRO PARADA, L. M., *La determinación objetiva: IRPF e IVA*, Marcial Pons, Madrid-Barcelona, 2009.

-SIOTA ÁLVAREZ, M., *Analogía e interpretación en el Derecho tributario*, Marcial Pons, Madrid-Barcelona, 2010.

Para la realización de los Seminarios se proporcionará bibliografía específica.

-Legislación

-Se utilizará un compendio de textos legales de la parte general del Derecho Financiero y Tributario, que podrá ser de cualquiera de las editoriales jurídicas conocidas (Thomson-Aranzadi, Tecnos, La Ley, Civitas, Lex Nova, Comares, McGraw-Hill, etc.), siempre que sean ediciones actualizadas a septiembre de 2010

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito Mercantil I				
Materia	Dereito Mercantil I			
Código	O03G080V01403			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2º	2C
Idioma	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de los Rios Sanchez, Juan Manuel			
Profesorado	de los Rios Sanchez, Juan Manuel			
Correo-e	jmrios@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A7	Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A18	Ser quen de negociar e mediar

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Coñecer as principais institucións xurídicas	saber	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais	saber	A2
Coñecer as estruturas sociopolíticas do ámbito nacional e internacional	saber	A7
Ser quen de argumentar xuridicamente	saber facer	A8
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	saber saber facer	A11
Ser quen de manexar fontes xurídicas	saber facer	A12
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico	saber	A13
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos	saber saber facer	A14
Ser quen de manexar a oratoria xurídica	saber facer	A15
Ser quen de negociar e mediar	saber facer	A18

Contidos	
Tema	
(*)Concepto y fuentes del Derecho Mercantil	(*)Historia y características principales del Derecho Mercantil
(*)Estatuto jurídico del empresario	(*)Regulación de la profesión de empresario
(*)Regulación de la competencia	(*)Introducción general Derecho de defensa de la competencia. Derecho de la competencia desleal.

(*)Propiedad industrial	(*)Introducción general. Patentes. Marcas y nombres comerciales. Diseño industrial.
(*)Derecho de sociedades.	(*)Cuestiones generales. Las sociedades personalistas. Las sociedades de capital.
(*)Derecho concursal.	(*)El concurso de acreedores.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	39	71	110
Seminarios	35	57	92
Estudo de casos/análises de situacións	2.8	17.2	20
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Probas de resposta curta	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

	Descrición
Seminarios	Atención a todas as cuestións que poidan xurdir durante a exposición Resolución das dúbidas puntuais sobre os distintos aspectos da materia Participación do alumno cos seus comentarios sobre os materiais de estudo
Estudo de casos/análises de situacións	Atención a todas as cuestións que poidan xurdir durante a exposición Resolución das dúbidas puntuais sobre os distintos aspectos da materia Participación do alumno cos seus comentarios sobre os materiais de estudo
Sesión maxistral	Atención a todas as cuestións que poidan xurdir durante a exposición Resolución das dúbidas puntuais sobre os distintos aspectos da materia Participación do alumno cos seus comentarios sobre os materiais de estudo

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	Realizarase unha proba final obxectiva con preguntas curtas sobre as cuestións analizadas nos seminarios. Realizaranse dúas probas durante o cuadrimestre que consistirán na resolución de casos ou comentarios de documentos relacionados coas cuestións estudadas	50
Sesión maxistral	Realizarase unha proba final obxectiva de preguntas longas sobre as cuestións explicadas nas sesións	
Outros		(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

A segunda convocatoria consistirá nun exame global de varias preguntas longas e curtas tanto das cuestións explicadas nas sesións maxistrais como das estudadas nos seminarios. Este mesmo tipo de exame realizarase aos alumnos que non poidan atender un sistema de avaliación continua.

Bibliografía. Fontes de información

Francisco Vicent Chulià, Introducción al Derecho Mercantil, Tirant Lo Blanch, Valencia, 2009

Fernando Sánchez Calero, Instituciones de Derecho Mercantil, Aranzadi, Pamplona, 2009

Alberto Bercovitz Rodríguez-Cano, Apuntes de Derecho Mercantil, Aranzadi, Pamplona, 2009

En xeral, recoméndase a consulta de calquera dos manuais de Dereito Mercantil que se atopan no mercado, na súa edición máis recente

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito Civil II. Dereitos Reais/O03G080V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito romano/O03G080V01102

Introdución ao dereito civil e dereito da persoa/O03G080V01204

Dereito civil I. Obrigacións e contratos/O03G080V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito Penal II				
Materia	Dereito Penal II			
Código	003G080V01404			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2º	2C
Idioma	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Rodriguez Vazquez, Virgilio			
Profesorado	Lago Calvo, Francisco Jose			
Correo-e	virxilio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer as principais institucións xurídicas
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais
A3	Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico
A4	Coñecer os principios e valores constitucionais
A5	Apreciar a diversidade e a multiculturalidade
A6	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
A8	Ser quen de argumentar xuridicamente
A9	Ser quen de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
A10	Ser quen de aprehender sistematicamente o ordenamento xurídico
A11	Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
A12	Ser quen de manexar fontes xurídicas
A13	Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico
A14	Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos
A15	Ser quen de manexar a oratoria xurídica
A17	Ser quen de elaborar normas
A18	Ser quen de negociar e mediar
B1	Capacidade de síntese e análise
B2	Capacidade de aprender
B3	Capacidade de xestión da información
B4	Capacidade de adaptarse a novas situacións
B5	Capacidade para organizar e planificar
B6	Resolver problemas de forma eficaz
B7	Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo
B8	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B9	Traballar de forma cooperativa
B10	Preocupación pola calidade
B11	Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)
B13	Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada

Competencias de materia		
Competencias de materia	tipoloxía	Competencias
Capacidade de síntese e análise.	saber facer	B1

Coñecer as principais institucións xurídicas xurdidas do Dereito romano, na súa maior parte.	saber	A1
Capacidade de síntese e análise	saber facer	B1
Capacidade de aprendizaxe.	saber	B2
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións en Dereito privado, neste caso Dereito privado romano.	saber	A2
Capacidade de aprender	saber facer	B2
Capacidade de xestión da información.	saber facer	B3
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico, xa que o dereito integrador é o Dereito romano, orixe do ius.	saber	A3
Capacidade de xestión da información	saber	B3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B4
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade, xa desde o principio do Dereito, posto que xa Roma distinguía entre os cidadáns, latinos ou peregrinos, como distintos suxeitos xurídicos.	saber	A5
Capacidade de adaptarse a novas situacións	saber facer	B4
Capacidade para organizar e planificar.	saber facer	B5
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica, apreciando a súa implantación sen apenas cambios na maioría das súas creacións no Dereito actual.	saber	A6
Capacidade para organizar e planificar	saber facer	B5
Resolver problemas de forma eficaz.	saber facer	B6
Ser quen de argumentar xuridicamente.	saber facer	A8
Resolver problemas de forma eficaz	saber facer	B6
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo.	saber facer	B7
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar, a través dos casos que contén o Digesto.	saber facer	A11
Aplicar pensamento crítico, lóxico e creativo	saber	B7
Traballar de forma autónoma con iniciativa.	saber facer	B8
Ser quen de manexar fontes xurídicas.	saber facer	A12
Traballar de forma autónoma con iniciativa	saber facer	B8
Traballar de forma cooperativa.	saber facer	B9
Ser quen de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico, coñecendo os seus principios fundamentais.	saber facer	A13
Traballar de forma cooperativa	saber facer	B9
Preocupación pola calidade.	saber facer Saber estar / ser	B10
Ser quen de manexar a oratoria xurídica e de empregala de forma práctica.	saber facer	A15
Preocupación pola calidade	Saber estar / ser	B10
Comportarse de forma ética e mostrar responsabilidade social como cidadán e como profesional.	Saber estar / ser	B11
Ser quen de elaborar normas.	saber facer	A17
Comportarse de forma ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional	Saber estar / ser	B11
Comunicarse de xeito efectivo nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	saber facer Saber estar / ser	B12
Ser quen de negociar e mediar.	saber facer Saber estar / ser	A18
Comunicarse de xeito efectivo nun entorno de traballo (habilidades nas relacións interpersoais)	saber facer	B12
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada.	saber facer	B13
Traballar desde unha perspectiva comparada, manexando información comparada	saber facer	B13
Coñecer as principais institucións xurídicas.	saber	A1
Coñecer as institucións comúns aos delitos da Parte Especial.	saber	A1
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais en cada época.	saber	A2

Coñecer as técnicas de teoría do delito e consecuencias xurídicas do Dereito penal, así como os problemas de aplicación e interpretación das normas de Dereito Penal, prestando especial atención ao seu desenvolvemento pola doutrina penal española e comparada	saber	A1
Comprender o carácter unitario do ordenamento xurídico.	saber	A3
Capacidade para adaptarse a novas situacións.	Saber estar / ser	B4
Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo na interpretación do Dereito Penal e desenvolver dialéctica xurídica	saber facer	A9
Apreciar a diversidade e a multiculturalidade nos distintos ámbitos normativos.	Saber estar / ser	A4
Ser quen de identificar problemas xurídicos de Dereito Penal e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	saber facer	A11
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual tanto nas estruturas nacionais como internacionais.	saber	A6
Resolver problemas de forma efectiva.	saber facer	B6
Ser quen de argumentar xurídicamente	saber facer	A8
Ser quen de utilizar os principios xurídicos para a interpretación dos textos xurídicos históricos, así como a capacitación sobre esas bases de dialéctica xurídica fundamentada nos valores constitucionais.	saber facer	A9
Ser quen de manexar fontes xurídicas, xurisprudenciais e doutrinarias de Dereito Penal	saber facer	A12
Ser quen de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar.	saber facer	A11
Ser quen de interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico	saber facer	A13
Ser quen de manexar fontes xurídicas, así como de illar a un lado e de relacionar ao outro os distintos sistemas normativos.	saber facer	A12
Traballar de forma colaborativa.	Saber estar / ser	B9
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos	saber saber facer	A14
Ser quen de comprender e de redactar documentos xurídicos, así como de manexar a oratoria xurídica.	saber facer	A14 A15
Ser quen de contemplar criticamente as fontes histórico-xurídicas.	saber facer	A13
Ser quen de estruturar con cohesión interna unha visión xurídica de temas que así o requiran, obtendo deste xeito un correcto discurso xurídico.	saber facer Saber estar / ser	A10 A13 A15
Comunicarse de maneira efectiva nun medio de traballo (habilidades nas relacións interpersoais).	Saber estar / ser	B12

Contidos

Tema		
Lección 1. Introducción.	I. Introducción á parte especial. II. Evolución histórica e Dereito comparado. III. Sistemática.	
Lección 2. Delitos contra a vida humana independente.	I. Delitos contra a vida humana independente. II. Homicidio e as súas formas. 1. Homicidio. 2. Asasinato. 3. Inducción e auxilio ao suicidio. Homicidio-suicidio. A eutanasia.	
Lección 3. Delitos contra a vida humana dependente ou en formación.	I. Delitos contra a vida humana dependente ou en formación. II. Aborto. III. Lesións ao feto. IV. Delitos relativos á manipulación xenética.	
Lección 4. Delitos contra a saúde e a integridade persoal.	I. Delitos contra a saúde e a integridade persoal. II. Lesións.	
Lección 5. Delitos contra a liberdade.	I. Delitos contra a liberdade. 1. Detencións ilegais e secuestros. 2. Amenazas. 3. Coaccións. 4. A chantaxe. II. Torturas e outros delitos contra a integridade moral.	
Lección 6. Delitos contra a liberdade e indemnidade sexuais.	I. Delitos contra a liberdade e indemnidade sexuais. 1. Violación e agresións sexuais. 2. Abusos sexuais. 3. Acoso sexual. 4. Delitos de exhibicionismo e provocación sexual. 5. Delitos relativos á prostitución e corrupción de menores. II: Disposicións comúns.	
Lección 7. Omisión do deber de socorro.	Omisión do deber de socorro.	
Lección 8. Delitos contra a intimidade, o dereito á propia imaxe e a inviolabilidade do domicilio.	Delitos contra a intimidade, o dereito á propia imaxe e a inviolabilidade do domicilio. 1. Descubrimento e revelación de segredos. 2. Allanamiento de morada, domicilio de persoas xurídicas e establecementos abertos ao público.	
Lección 9. Delitos contra o honor.	I. Delitos contra o honor. 1. Calumnia. 2. Inxuria. II. Disposicións xerais.	

Lección 10. Delitos contra as relacións familiares.	i. Delitos contra as relacións familiares. 1. Matrimonios ilegais. 2. Suposición de parto, estado ou condición do menor. II. Delitos contra os dereitos e deberes familiares. 1. Quebrantamento dos debres de custodia e indución de menores ao abandono de domicilio. 2. Abandono de familia, menores ou incapaces.
Lección 11. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica.	I. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica. II. Furto. III. Robo. IV: Extorsión. V: Robo e furto de uso de vehículos. VI. Usurpación. VII. Disposicións comúns.
Lección 12. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica (continuación)	I. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica. II. Defraudacións. 1. Estafa. 2. Apropiación indebida. III. Defraudacións de fluído eléctrico e análogas. IV. Insolvencias punibles. V. Alteración de prezos en subastas e concursos públicos. VI. Danos. VII. Disposicións comúns (remisión).
Lección 13. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica (continuación)	I. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica. II. Delitos relativos á propiedade intelectual e industrial, ao mercado e aos consumidores. Disposicións comúns. III. Sustracción de cousa propia á súa utilidade social ou cultural. IV. Delitos societarios. V. Receptación e outras condutas afíns.
Lección 14. Delitos contra a Facenda Pública e a Seguridade Social.	I. Delitos contra a Facenda Pública e a Seguridade Social.
Lección 15. Delitos contra os dereitos dos traballadores.	I. Delitos contra os dereitos dos traballadores.
Lección 16. Delitos contra os dereitos dos cidadáns extranxeiros.	I. Delitos contra os dereitos dos cidadáns extranxeiros.
Lección 17. Delitos relativos á ordenación do territorio e á protección do patrimonio histórico e do medio ambiente.	I. Delitos relativos á ordenación do territorio e á protección do patrimonio histórico e do medio ambiente. 1. Delitos sobre a ordenación do territorio. 2. Delitos sobre o patrimonio histórico. 3. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente. 4. Delitos relativos á protección de flora, fauna e animais domésticos.. II. Disposicións comúns.
Lección 18. Delitos contra a seguridade colectiva.	I. Delitos contra a seguridade colectiva. II. Delitos de risco catastrófico. 1. Delitos relativos á enerxía nuclear e ás radiacións ionizantes. 2. Estragos. 3. Outros delitos de risco provocados por outros axentes. III. Incendios. 1. Delitos de incendio. 2. Incendios forestais. 3. Incendios en zonas non forestais. 4. Incendios en bens propios. 5. Disposición común.
Lección 19. Delitos contra a seguridade colectiva (continuación)	I. Delitos contra a seguridade colectiva. II. Delitos contra a saúde pública. III. Delitos contra a seguridade vial.
Lección 20. Falsedades.	I. Falsedades. II: Falsificación de moeda e efectos timbrados. III. Falsedades documentais. 1. Falsificación de documentos públicos, oficiais e mercantís e dos despachos transmitidos polos servizos de telecomunicación. 2. Falsificación de documentos privados. 3. Falsificación de certificados. IV. Disposición xeral. V. Usurpación do estado civil. VI. Usurpación de funcións públicas e intrusismo.
Lección 21. Delitos contra a Administración Pública.	I. Delitos contra a Administración Pública. II. Prevaricación dos funcionarios públicos e outros comportamentos inxustos. II. Abandono de destino e omisión do deber de perseguir delitos. III. Desobediencia e denegación de auxilio. IV. Infidelidade na custodia de documentos e violación de segredos. V. Cohecho. VI. Tráfico de influencias.
Lección 22. Delitos contra a Administración Pública (continuación)	. Delitos contra a Administración Pública. II. Mlaversación. III. Fraudes e exaccións ilegais. IV. Negociacións e actividades prohibidas aos funcionarios públicos e abusos no exercicio da súa función. V. Delitos de corrupción nas transaccións comerciais internacionais.
Lección 23. Delitos contra a Administración de Xusticia.	I. Delitos contra a Administración de Xusticia. II. Prevaricación. III. Omisión dos deberes de impedir delitos ou de promover a súa persecución. IV. Encubrimento. V. Realización arbitraria do propio dereito. VI. Acusación e denuncia falsas e simulación de delitos. VII. Falso testimonio. VIII. Obstrución á xusticia e deslealtade profesional. IX. Quebrantamento de condena. X: Delitos contra a Administración de Xusticia da Corte Penal Internacional.
Lección 24. Delitos contra a constitución.	I. Delitos contra a constitución. II. Rebelión. III. Delitos contra a Coroa. IV. Delitos contra as Institucións do Estado e a división de poderes. 1. Delitos contra as Institucións do Estado. 2. Usurpación de atribucións. V. Delitos relativos ao exercicio dos dereitos fundamentais e liberdades públicas. 1. Delitos cometidos con ocasión do exercicio dos dereitos fundamentais e das liberdades públicas garantidos pola Constitución. 2. Delitos contra a liberdade de conciencia, os sentimentos relixiosos e o respecto aos difuntos.

Lección 25. Delitos contra a constitución (continuación)	I. Delitos contra a Constitución. II. Delitos cometidos polos funcionarios públicos contra as garantías constitucionais. 1. Delitos cometidos polos funcionarios públicos contra a liberdade individual. 2. Delitos cometidos polos funcionarios públicos contra a inviolabilidade domiciliaria e demais garantías da intimidade. 3. Delitos cometidos polos funcionarios públicos contra outros dereitos individuais. III. Ultraxes a España.
Lección 26. Delitos contra a orde pública	I. Delitos contra a orde pública. II. Sedición. III. Atentados contra a autoridade, os seus axentes e os funcionarios públicos, resistencia e desobediencia. IV. Desordes públicas. V. Disposición común. VI. Tenencia, tráfico e depósito de armas, municións ou explosivos. VII. Delitos de terrorismo.
Lección 27. Delitos de traición e contra a paz ou a independencia do Estado e relativos á defensa nacional.	I. Delitos de traición e contra a paz ou a independencia do Estado e relativos á defensa nacional. II. Delitos de traición. III: Delitos que comprometen a paz ou a independencia do Estado. IV. Descubrimento e revelación de segredos e informacións relativas á Defensa Nacional.
Lección 28. Delitos contra a Comunidade Internacional.	I. Delitos contra a Comunidade Internacional. II. Delitos contra o Dereito de xentes. III. Delitos de xenocidio. IV. Delitos de lesa humanidade. V. Delitos contra as persoas e bens protexidos en caso de conflito armado. VI. Disposicións comúns.
Lección 29. As faltas.	I. As faltas. II. Faltas contra (1) as persoas, (2) o patrimonio, (3) os intereses xerais, (4) a orde pública. III. Disposicións comúns ás faltas.
Lección 30. Lexislación penal especial. Cuestións xerais.	I. Lexislación penal especial. Cuestións xerais. II. O Dereito penal militar. III. Lei penal e procesual da navegación aérea. IV. Lei Orgánica de represión do contrabando. V. Lexislación sobre réxime xurídico de control de cambios. VI. Lei Orgánica do réximen electoral xeral. VII. Lei Orgánica do Tribunal do xurado. VIII. Outra lexislación penal especial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	26	52	78
Resolución de problemas e/ou exercicios	24	30	54
Titoría en grupo	2.5	10	12.5
Probas de tipo test	2	0	2
Outras	3.5	0	3.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se fomulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.
Titoría en grupo	Indicacións do profesorado ao grupo para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Descrición

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	Haberá dúas probas de tipo test, cualificadas cada unha delas de 0 a 10 puntos. A nota media de ambas probas constituirá o 50% da cualificación final (o outro 50% corresponde ao exame final).	50
	Cada unha delas farase na data establecida polo profesor da materia.	
	Consistirán en preguntas sobre a parte correspondente do temario, indicado polo profesor.	

Consta de dúas partes: unha parte teórica (puntuada de 0 a 5 puntos) e unha parte práctica -caso práctico- (puntuada de 0 a 5 puntos). A suma total de ambas partes deste exame final representa o 50% da cualificación total para os alumnos que aceptaron efectuar a avaliación continua. Para os alumnos que non aceptaron efectuar a avaliación continua, a cualificación do exame final constitúe o 100% da nota final.

Parte teórica: constitúe unha parte do exame final. As preguntas que o alumno debe desenvolver formularanse sobre o temario da materia.

Parte práctica: constitúe outra parte do exame final. Consistirá na resolución dun caso práctico.

Outros

(*)

Outros comentarios e segunda convocatoria

1. Primeira convocatoria.

a) Ao comezo do curso, o/a alumno/a deberá manifestar a súa vontade de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, o profesor da materia proporcionarlle un documento que o/a alumno/a deberá cubrir e asinar.

b) O/A alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua, entregando o documento sinalado, será avaliado consonte aos criterios previamente establecidos e non terá dereito a ser avaliado nesa convocatoria conforme a un exame final que represente o 100% da cualificación na materia.

c) O/A alumno/a que non cubra e entregue o devandito documento non terá dereito a ser avaliado conforme ao sistema de avaliación continua, podendo realizar nesa convocatoria un exame final que constitúe o 100% da cualificación na materia.

2. Segunda convocatoria.

Consistirá para todos os alumnos nun exame final que suporá o 100% da cualificación na materia.

Bibliografía. Fontes de información

MUNOZ CONDE, Francisco, Derecho Penal. Parte Especial., 17.ª, 2009, Valencia. Tirant lo Blanch

VIVES ANTÓN, T./ORTS BERENGUER, E./CARBONELL MATEU, J. C./GONZÁLEZ CUSSAC, J. L., Derecho Penal. Parte Especial., 2.ª, 2008, Valencia. Tirant lo Blanch

QUERALT JIMÉNEZ, Joan, Derecho penal español. Parte especial, 5.ª, 2008, Barcelona. Atelier

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (Dir.)/MORALES PRATS, Fermín (Coord.), Comentarios a la parte especial del Derecho Penal, 8.ª, 2009, Cizur Menor (Navarra). Thomson-Aranzadi

SILVA SÁNCHEZ, Jesús M.ª/RAGUÉS Y VALLÉS, Ramón/CASTIÑEIRA PALOU, M.ª Teresa, Lecciones de Derecho penal. Parte especial, 2.ª, 2009, Barcelona. Atelier

ORTS BERENGUER, Enrique (Ed.), Derecho Penal. Parte Especial, , 2007, Valencia. Tirant lo Blanch

ARROYO ZAPATERO, Luis, Comentarios al Código Penal, , 2007, Madrid. Iustel

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis/ORTS BERENGUER, Enrique, Esquemas de Derecho penal. Parte especial, , 2009, Valencia. Tirant lo Blanch

MARTÍNEZ BUJÁN PÉREZ, Carlos, Derecho penal económico y de la empresa, 2.ª, 2007, Valencia. Tirant lo Blanch

COBO DEL ROSAL, Manuel (Coord.), Derecho penal español: Parte especial, 2.ª, 2005, Madrid. Dykinson

Recomendacións